

ME LOMA 'IDI LETA PAULO 'I'ETOLADINA

Paulo me Loma 'idi leta 'i'etoladina be 'aene tapwalolo 'ana 'autui sida mwalamwalatoni, nate tomota maibo'ada 'ida bubuna to'umalina 'enega 'ilobwenena be loina to'umalina Yaubada 'enega taloba, ta esi Yesu 'ina mwawasa 'enega 'igie'esaseda ga sawesawedaya talulugu 'ina 'ebeloina bobo'ana 'enaya, taudi me Yudia be 'abo'ada nigeya me Yudia, nigeya 'ana dumadumamo. 'Eda 'ebweuna namo, nate emisa Yesu 'ena. Nadigega lowaenei Ebelaamo Yaubada 'iemisena, 'enega Yaubada Ebelaamo nina 'i'awa palupaluyena. Loina kadekadelina Mosese 'enega be 'aene 'ida loegesiyao tada mwalatonidi, ta 'eguma Yesu taemise, Yaubada 'ina Yaluyaluwa Tabuna ta'ewa be 'igie'esaseda.

'Upwa 9 'enega be 'upwa 11 'enaya, Yaubada 'ina loina me Yudia manudi, to'ase ma'etamo sida loba, ta leta 'ana 'ebe losalowa 'ena, 'abo'ada Yesu 'ana toemisao 'ida bubuna bale'uya manuna.

Lokagutoki

1 ¹“Abo'agu, Yesu Keliso manuna yaetopaisewa, ta Yaubada 'iesinuwegu be 'ina tetela bobo'ana manuna yada etosimana. ²Tetela bobo'ana nina lowaenei Yaubada 'iona upaupaena 'ina palopitao 'ediya, ga si'etoladinaya Buki Tabu 'ena.

³“Tetela nina Yaubada natuna Yesu Keliso manuna. Tauna 'ietomotai Debida 'ina susu 'enega, ⁴ta muliyega Yaluyaluwa Tabuna 'ina waiwaiyega Yaubada 'ida 'Inapwana nina mwawasega 'igietoolo limena, ga 'ie'ita apwesena 'aene Yesu Yaubada Natuna.

⁵“Yesu Keliso tauna 'iobobomegu, ga 'iesinuwegu be 'aene tauna manuna yada etosimana sena yauyauna 'ediya, be 'enega tauna 'ena sida tagwaledi ta sida emise. ⁶Ta wate 'omi me Loma Yaubada ni'atu 'iobobomemi, ga 'iesinuwemi be 'omi wate Yesu Keliso 'ina boda 'ena wada miyami. ⁷Ta Yaubada Tamada be 'ida 'Inapwana Yesu Keliso 'idi obobomega wada miya siwalowa.

^a 1:1 Ga 1:15 ^b 1:3-4 2 Ti 2:8 ^c 1:5 Ga 2:7

Paulo nuwanuwana be me Loma 'ida ayausidi

^{8d}Nugana yalokagutoki Yaubada 'enaya Yesu Keliso 'ana esanega, manuna 'imi emisa tetelina 'ie'elelewana sena maibo'ana 'ediya.

^{9e}Yaubada 'imwalatonina 'aene tuta yauna 'igu sidasida 'enega yanuwa'i'isimi. Yaubada tauna 'ina a street in Rome guinuwa 'ena yagwaunuwa 'ai'aila Natuna tetelina 'ana guguya manuna.

^{10f}Igu sidasida manumi tuta yauyauna 'aene 'abo kapekapeyana yawawai be yayausimi, 'abo gete Yaubada 'ina nuwena nadigega.

¹¹Manuna nuwanuwagu be ya'itami be yada lememe, ta 'enega yaluyaluwami sida ewaiwai.

¹²Gete 'enega 'omi be 'abo'agu taelemalema, be 'enega 'omi 'imi emisega wada lemegu, ta 'abo'agu wate 'igu emisega yada lememe.

¹³Tasigwao wada nuwa'i'isi 'aene tuta yauyauna yanuwanuwa sinabwana be mwa'adega yada ayausimi, ta nigeza kapekapeyana 'eguya, manuna nuwanuwagu 'igu ayausa uwana 'ida apwesa, nadigega 'igu ayausa nidi mali senao taudi nigeza me Yudia 'ediya uwadi ni'atu siapwesa.

¹⁴Manuna 'ilobwenegu be boda maibo'adi 'ediya yada guinuwa, taudi 'asa sinabwadi 'ediya simiyami, be mitawa wate 'adi tomiyanao, be tosinasinapuyao, be wate toemwagemwageyao.

¹⁵'Enega 'omi wate me Loma nuwanuwagu sinabwana 'emiya Tetela Bobo'ana yada guguyae. ^{16g}Tetela nina 'ana guguya manuna nigeza yada omayamaya, manuna Yaubada 'ina waiwai 'ena 'imiyami be 'enega 'abo yaisigedi taudi siemisa 'ida 'etoseyedi, ta nugana 'abo'ama me Yudia 'emaya, ta 'enega muliyega 'omi nigeza me Yudia 'emiya. ^{17h}Ona'ai'aila, tetela gete 'ie'iteda 'aene 'ida emisa namo 'enega Yaubada 'ida 'awa palupaluyeda. Manuna Buki Tabu wate 'ina simana nadigega, 'igwae, "Topalupaluyao 'idi emisega yawasidi sida loba."

Tomota 'idi bubuna to'umalina

¹⁸ⁱTa Yaubada wate galewega 'ina gamwasowala ni'atu 'ie'itaena taudi tobubuna geyogeyoi maibo'adi 'ediya, manuna taudi 'idi bubuna to'umalina 'ediyega bubuna palupaluna si'eto'etobode.

^{19j}Ta Yaubada 'ana mwalatoi ni'atu 'igieapwesena 'ediya, ga nuwadi ni'atu 'isabwalena. ²⁰Ta Yaubada tauna nigeza tada 'itena, ta esi bale'u 'ana mweluluwa'unu 'enega ga batuwa 'ina waiwai miyamiya atayana tamwalamwalatoni, 'ina mweluluwao 'ediyega, ga tamwalatonina tauna Yaubada. 'Enega tuta nina 'ie'ewadi me bale'u nigeza 'ebweu wate 'idi 'ebe onamo.

^d 1:8 1 Te 1:8 ^e 1:9 Ep 1:16 ^f 1:10 Lo 15:23-24 ^g 1:16 1 Ko 1:18, 24 ^h 1:17 Lo 3:22;
Ib 2:4 ⁱ 1:18 Kol 3:5-6 ^j 1:19-20 Sam 19:1

21 ^kManuna simwalatonina tauna Yaubada, ta nige ya sida 'amayabena be 'enaya sida lokagutoki, ta esi sikwanikwani ta sinuwanuwa besobeso, 'enega guguyoi 'atedi 'iloemaedi. 22 Ga taudimo si'awa sinasinapuyedi, ta esi uwauwadi. 23 ^lManuna Yaubada miyamiya atayana siguitoyasena, ta mali 'ebe emisao sisa'u gelasedi ga 'idi tokwalui sibubudi, 'adi 'ita tomota nai manuwa nai yobai nai yobai kawakawalidi nadigega, be tokwalui nidi 'ediya sibwagobwago. 24 'Enega Yaubada 'ediya 'itagwala be 'idi yalakwaiyao nidi 'atediya simiyami siguinuwedi, be gote 'enega ma'ediya bwaladiyega siloeloelata geyogeyoi bubuna to'umalinega.

25 Gete 'enega e'ita 'ai'aila Yaubada manuna siguitoyasena ta kabo 'enega sisa'u gelasena, ga Yaubada 'ina mwelumweluluwao 'ediya sibwagobwago, ta Tomweluluwa nina siguitoyasena, tauna 'ana tupu miyamiya atayana. Eimeni.

26 'Enega Yaubada 'ediya 'itagwala be 'idi yalakwaiyao to'umalidi sida guinuwedi, be iine nige ya loelata 'ana bubuna 'ai'ailega sida tauya, ta mali bubuna to'umalina, nate iine be iine ma'ediya, siguiguinuwa loegesi. 27 ^mMe'olotodi wate iine ma'ediya nige ya sida guinuwana, ta 'oloto esi ma'ediya siyaledi sinabwana 'enega ma'ediya loegesi 'ebe omayamaya siguinuwedi. 'Enega bubuna geyogeyoi 'ana e'isa to'umalina taudimo bwaladiya silobaloba.

28 Gote 'enega geya nuwadi Yaubada 'ana mwalatoi, 'enega Yaubada 'ediya 'itagwala be nuwanuwa to'umalidi 'iloemaedi, 'enega yage nidi nige ya 'ilobwelobwenedi ta tuwa tuga siguinuwedi.

29 'Enega bubuna to'umalina maibo'ana 'iloemaedi, nadigega tomatagwegwe be, tobubuna geyogeyoi be, nadigega taudi e'ipi'ipi 'aledi be, loemwawasa 'aledi be, togewagewana be, toekabokabo be, taudi toe'idi'idi be, taudi tolmugiyao be, 30 tolo'aegilao, ta wate taudi Yaubada 'ana talauwalao be, oopa'ala 'aledi be, tonuwatu'e nai togagasa be, wate taudi 'aina guinuwa to'umalidi nuwanuwadi sinabwana, ta wate tamadiyao be sinadiyao nige ya sida 'amayabedi. 31 Nige ya 'ebweu wate 'idi bubuna bobo'ana, 'enega nige ya wate 'adi emisamo, ta wate nige ya 'ebweu oboboma nai 'atenuwa'ole'ole 'ediya 'imiyami.

32 Ta tomota getedi nadigega, taudi ni'atu Yaubada 'ina laina simwalamwalatoni 'aene 'abo yaisigedi nadigega sibubuna'esa mwawasa namo tuga 'ilobwenedi, ta sa'i tuwa tuga to'umalina nina siguiguinuwe, ta 'abo gosediya wate sietotowanedi, 'idi guinuwa nidi si'awa bobo'anedi.

Yaubada 'ina bwa'omatana

2 ¹Tasigwao, geya'abo gosemiyao 'idi bubuna manuna walo'alo'aegila, manuna 'abo wanuwanuwa manudi 'omi wate taumi walo'aegilemi,

^k 1:21 Ep 4:17-18 ^l 1:23 Sam 106:20 ^m 1:27 1 Loi 18:22

manuna 'omi tuga nadigega taudi. ²Ta esi tamwalatonina 'aene Yaubada 'ilobwenena be toguinuwa geyogeyoi nidi 'ida loinedi. ³Ta gosegwao 'omi, 'abo mali tomota walo'aegiledi wanuwena 'aene Yaubada 'ina bwa'omatana geya'abo walobaloba. Nigeya! 'Ida loinemi wate, manuna bubuna nidi 'omi tuga nadigega waguiguinuwedi.

⁴Ta geya'abo Yaubada 'ina oboboma wa'awa'awa yage besobesoe, manuna 'i'atenuwa 'ole'oleyemi, ga manumi 'ie'alama'i'itanena, be 'aene 'imi to'umalinega 'ida giesana ilemi.

⁵Ta 'omi wadeba pa'ala wawasae, 'enega 'abo tuta nina Yaubada 'ina lolina palupaluna 'igieapwese, 'ida lolina 'ai'ailimi, ⁶"manuna tomota 'ebweuna 'ebweuna 'edaye 'ida e'isa tuga to'ase 'ida guinuwa nadigega.

⁷Ta 'eguma 'aida guinuwa bobo'ana 'ena tuta yauna tae'alama'i'itana, be nadigega tuga taguiguinuwa be 'aene 'awabobo'ana be yawasi ataya tada loba Yaubada 'enega, ona'ai'aila ma'etamo yawasida miyamiya atayana 'ida 'ebwa'eda. ⁸"Ta sa'i, 'aidi tomota egewagewana 'aledi be 'eda bobo'ana siguitoyase, ta 'eda to'umalina simulimuliye, 'enega Yaubada 'ida gamwasowaledi be 'ida loinedi. ⁹'Enega taudi guinuwa to'umalina 'ana toguinuwa mwau be 'elouya sinabwana sida loba, nugana me Yudia be muliyega sena maibo'adi tomoteninao. ¹⁰Ta nadigega tuga taudi 'idi bubuna bobo'ana, Yaubada nugana me Yudia 'adi tupu be 'amayaba be 'idi gwausowala 'ida 'ebwa'edi, be muliyega sena maibo'adi. ¹¹"Manuna Yaubada maibo'ada 'ida loineda leleleya.

¹²Ta 'ina lolina 'aene mali bodao Mosese 'ina lolina nigeya simwalamwalatoni, tuwa tuga Yaubada 'ida loinedi 'idi to'umalinao manudi. Nadigega wate taudi me Yudia Mosese 'ina lolina simwalatonina, be Yaubada 'ida loinedi 'idi to'umalinao manudi, Mosese 'ina lolinao 'ediyega.

¹³"Ta nigeya 'aene lolina 'ana nono namo 'enega Yaubada 'ida 'awa palupaluyeda, ta esi 'ina lolina 'ana guinuwa 'enega. ¹⁴Ta sa'i, taudi nigeya me Yudia, lolina nina Mosese 'enega nigeya 'ediya, ta tuwa tuga taudimo 'idi nuwenuwega siguinuwa to'ase bobo'ana, nate tuga taudimo 'idi lolina. ¹⁵'Enega 'idi guinuwa 'ediyega tamwalamwalatoni 'aene 'atediya lolina bobo'ana 'imiyami, ga 'enega taudimo 'idi bubuna simwalamwalatoni, 'aene 'aina tuta to'umalina, nai 'aina tuta bobo'ana.

¹⁶"Nadigega tuga tetela bobo'ana yaguguyaena 'emiya, 'aene bwa'omatana 'ana tutaya Yaubada Yesu Keliso 'ida loine, be tauna tomota 'idi nuwanuwa kwaikwaiyidi manudi 'ida 'awato'umaliyedi nai 'ida 'awabobo'enedi.

Me Yudia manudi

¹⁷Ta 'omi? Taumi watupumi ga wagwae, "'Abo'ama me Yudia, Yaubada 'ina lolina 'i'ebwa'ema Mosese 'enega." ¹⁸'Enega Yaubada

'ina nuwanuwa ni'atu wamwalamwalatoni, manuna lolina nina ni'atu 'igiesinapumi, bubuna bobo'ana wawasae manuna. ¹⁹'Enega taumi wa'awa tosinasinapuyemi 'aene tomata kebokeboyao 'adi toanuganao, ta taudi sena guguyoi 'ana tomiyanao wagiemaedanedi, ²⁰ta toeuwauwa be toemwagemwageyao be gogama 'ediya waetoe'ita, 'aene 'omi Mosese 'ina lolina 'enega mwalatoi 'ai'aila wa'ewena.

²¹'Eguma 'ebweu yaita 'oyo tomota 'ediya 'ue'ita, ta mwa'adega 'oyo? Ta 'eguma 'ediya 'ugwae, “Geya'abo 'u'ipwa'ipwala,” ta 'oyo, 'ebweu to'ipwala. ²²Ta wate 'abo 'ediya 'ugwae, “Geya'abo 'uloyaloyawe,” ta 'oyo wate 'ebweu toloyawe. Ta 'oyo 'ugwae, “'Abo'agu 'ebe bwagobwago kabokabo yaguitoyasedi,” ta sa'i, 'ebe bwagobwago nidi 'idi anuwega 'u'ipwa'ipwala.

²³'Omi waona gagasa, ga wagwae, “Mosese 'ina lolina 'emaya 'imiyami,” ta esi lolina nina nigea wamulimuliye, ga 'enega 'aina tomota 'ida Yaubada si'awa to'umaliyena. ²⁴'Nadigega Buki Tabu 'ina simana 'igwae, “'Omi me Yudia, 'imi bubuna manuna, taudi nigea me Yudia Yaubada si'awa to'umaliyena.”

²⁵Ona'ai'aila, 'omi me Yudia Ebelaamo 'ina we'iwe'iyaya lodaba' bwalamiya 'imiyami. Ta 'abo Mosese 'ina lolinao wamuliyedi, lodaba nina yage bobo'ana 'emiya, ta esi 'eguma lolina nidi nigea wamulimuliya 'ai'ailidi lodaba 'emiya 'ieyage besobeso.

²⁶Ta esi taudi nigea me Yudia Ebelaamo 'ina lodaba nigea bwaladiya 'imiyami, ta 'abo lolina nidi si'amayabedi taudi nadigega tuga lodaba nina 'ediya 'imiyami.

²⁷'Enega 'omi me Yudia 'etamo taudi nigea me Yudia sida bwa'omatami, manuna Mosese 'ina lolinao be Ebelaamo 'ina lodaba nina 'emiya simiyami, ta nigea lolina nidi wamulimuliyedi, ta sa'i taudi nigea me Yudia 'anabwa'ayoi nigea Ebelaamo 'ina lodaba bwaladiya, ta esiya Mosese 'ina lolinao simuliyedi.

²⁸⁻²⁹“Ta goma Yudia 'ai'aila 'aene lodaba nina nigea yage apweapwesana bwaladiya, ta esi yage kwaikwaiyina 'atediya, Yaubada Yaluyaluwana 'enega, ta nigea tomota 'ediyega. 'Enega taudi 'abo tomota nigea si'awa'awa bobo'anedi, Yaubada esi 'ida 'awabobo'anedi.

3 ¹'Enega 'abo nadigega, to'ase sana 'ana bobo'ana 'abo'ada boda nida sieeseda me Yudia? Ta wate to'ase 'ana bobo'ana 'abo Ebelaamo 'ina we'iwe'iyaya bwaladaya silodabena? ²Ona'ai'aila, yage bobo'adi yaudi 'edayaya simiyami. Ta yage nugana nate Yaubada 'ina ona 'edayaya 'isa'una.

* 2:24 Isi 36:22 † 2:25 *daba nai lodaba*: Nugana 17:10-14 'ena Yaubada Ebelaamo 'iloinena be 'aene tauna be natunao me'olotodi be tubunao me'olotodi 'idi yage bwaladi sida 'upwa yauledi, nate we'iwe'iyaya nai 'ebe 'inana sida guinuwe, ta 'ana mwalatoi taudi Yaubada 'ina tomtaiyao esiesinuwadi. † 2:28-29 Kol 2:11

3^vTa mwa'adega, 'abo 'aidi ni'atu Yaubada siguitoyasena, wanuwena 'aene Yaubada wate 'ida guitoyaseda aga? 4^wNigeya sa'i. Ona'ai'aila, 'abo tomota maibo'ada kabokaboda, ta Yaubada tebweuna palupaluna, ga tauna manuna Buki Tabu 'isimana, 'igwae, "Imu ona 'enega sida 'awa palupaluyeyo be 'enega 'imu etala 'enaya 'uda ewaiwai." 5ⁱEnega 'eguma 'ida bubuna to'umalina 'enega Yaubada 'ina bubuna bobo'ana 'igie apwesena, nai tada gwae, "Geya'abo Yaubada 'iloiloineda 'ida bubuna to'umalina manuna," aga? (Ona'ai'aila, gete yaona besobeso 'atuwa nadigega 'aina tomota 'idi ona.) 6^aTa wada nuwa'i'isi 'aene Yaubada toloina palupaluna, 'enega bwa'omatana 'ana tutaya me bale'u maibo'ada lolina palupalu 'enega 'ida loineda. 7-8^bEnega 'aina toekabokaboyao manugu sigwae, "Imu loguguya 'ena 'ugwae 'aene 'igu kabo 'enega Yaubada 'ina bubuna palupaluna 'igie apwesena tomota 'ediya ga Yaubada situpuna, 'enega geya'abo Yaubada 'i'awa'awa to'umaliyegu. 'Enega 'abo'ama sawesawenaya yage to'umalina 'aguinuwe be 'enega yage bobo'ana 'ida apwesa." Taudi tomota nidi siona besobeso 'eguya ga 'ilobwenena be Yaubada 'ida loinedi.

Nigeya 'ebweu 'ina bubuna bobo'ana

9^xEnega 'abo'ada me Yudia mwa'adega 'ida miya taudi nigeya me Yudia 'idi miya 'ibobo'ana sinena? Nigeya! Manuna ni'atu yae'iteda 'aene maibo'ada toto'umalida. 10^yNadigega Buki Tabu 'ina simana 'igwae, "Nigeya 'ebweu yaita 'ina bubuna palupaluna.

11^zTa nigeya wate 'ebweu yaita Yaubada 'ida mwalatonina, nai nuwanuwana be 'ida mwalatoni. Nigeya sa'i!

12^aOna'ai'aila, tomota maibo'adi ni'atu sitauya gesi ga 'eda to'umalina 'ena siapwesa. Nigeya 'ebweu wate yaita 'ina bubuna bobo'ana."

13^b"Ta 'awadi 'atuwa 'ebweu 'ali'ali 'ege'egegen, be 'awadiyega yage to'umali wawasae ta kabokabodi siapweapwesama,"

"Ta wate 'idi onao nadigega mwata bolausao 'ediyege tomota siloemwawasidi."

14^c"Ta onaupaupa to'umalidi 'awadiyega tuta yauyauna siapweapwesa."

15^d"Ona'ai'aila, tomota 'adi loemwawasa nuwadi 'i'ewena.

16^eTa 'abo to sena 'ena sitautauya, 'iabe yage maibo'ana sigie to'umaliyedi.

17^fNigeya 'ebweu wate guguya nai egosigosiyana 'ediya 'imiyami."

18^g"Ta wate nigeya Yaubada 'ana matauta 'ediya 'imiyami."

19^hTa ni'atu tamwalatonina 'aene Mosese 'ina loinao nate me Yudia 'ada lolina, be 'enega geya'abo yaita 'ionaona limana tuta nina Yaubada 'ina bwa'omatana 'ena, manuna maibo'ada toto'umalida.

^v 3:3 2 Ti 2:13 ^w 3:4 Sam 51:4 ^x 3:9 Lo 3:23 ^y 3:10-12 Sam 14:1-3 ^z 3:13 Sam 5:9, 140:3 ^a 3:14 Sam 10:7 ^b 3:15 Ona 1:16 ^c 3:18 Sam 36:1

20^dYaubada 'ina 'awapalupalu nige'ya Mosese 'ina loinao 'adi ematamatana 'enega tada lobena, manuna loina 'ina guinuwa nate 'ida to'umalinao 'isimasimana apwesedi.

'Abo Yesu taemisena Yaubada 'ida 'awa palupaluyeda

21 'Enega gete tuga Yaubada 'ada 'awapalupalu 'igieapwesena, 'aene nige'ya loina 'enega, ta esi mali 'eda 'enega. Ta 'eda nina ni'atu Mosese 'ina loina be palopitao sisimanena, 22^e'aene Yaubada maibo'ada 'ida 'awa palupaluyeda Yesu Keliso 'ana emisa 'enega, be geya'abo 'ebweu wate weyala 'ida miyami 'abo'ada me Yudia be taudi nige'ya me Yudia gamwagamwanidaya.

23 Manuna maibo'ada toto'umalida, ga tamiya 'edasola Yaubada 'ina maedana 'enega, 24^fta esi Yaubada 'i'atenuwa 'ole'oleyeda ta 'iobobomeda, ga Yesu Keliso 'enega 'ili'amida 'ida loegesiyao 'ediyega, 'enega Yaubada 'i'awa palupaluyeda. 25^gOna'ai'aila, Yaubada natuna 'itagwalena be 'aene 'ina mwawasega 'ida 'au'ewa limada Yaubada 'enaya be ma'eda tada egosigosiyana, nate 'abo Yesu taemise. Gete 'enega Yaubada 'ina bubuna bobo'ana 'ie'iteda, manuna lowaenei 'ida bubuna to'umalina manudi nige'ya 'ie'ie'isa, ta esi 'ie'alama'i'itana ga 'ana laba Yesu Keliso 'ietunenama 'edaya.

26 'Enega gete tuga 'ina bubuna palupaluna 'ie'ie'itada 'aene tauna palupaluna, manuna Yesu 'ana toemisao 'i'awa palupaluyeda. 27 'Enega mwa'adega, 'ilobweneda taonatu'e yage gete manuna? Nige'ya sa'! Manuna 'ida emisa namo 'enega 'i'awa palupaluyeda, ta nige'ya loina 'ana ematamatana 'enega. 28^h'Enega nuwanuwa gete 'ana bwagila 'aene tomota 'ida emisega Yaubada sawesawenaya be 'i'awa palupaluyeda ta nige'ya loina 'ana ematamatana 'enega. 29ⁱTa 'aene Yaubada me Yudia dimo 'idi Yaubada, be 'aene nige'ya sena maibo'adi watei? Nige'ya! Sena maibo'adi be 'abo'ada wate 'ida Yaubada, 30 'ebweuna namo tuga. Tauna 'abo'ada me Yudia 'ida 'awa palupaluyeda 'ida emisa 'enega, be taudi nige'ya me Yudia wate 'idi emisa 'enega 'i'awa palupaluyedi. 31 'Enega mwa'adega 'aene gete 'ana mwalatoi be loina taguitoyase ta emisa tagiyai aga? Nige'ya! Ta esi 'ilobweneda loina ta'amayabe, be 'edaya 'ida sinabwa.

Ebelaamo 'ida 'ebe'ita

4 1 'Enega mwa'adega Ebelaamo manuna tada ona'esa? Ona'ai'aila, Ebelaamo tauna gimitubuda, be tauna tuga nadigega 'abo'ada.

2 Ebelaamo tauna yage yaudi bobo'adi 'iguinuwedi, 'enega sawesawenaya be 'ina guinuwa bobo'adi manudi 'ida onatu'e, ta nige'ya

^d 3:20 Ga 2:16; Lo 7:7 ^e 3:22-23 Lo 1:17, 3:9 ^f 3:24 Ep 2:8 ^g 3:25 1 Yo 4:10

^h 3:28 Ga 2:16 ⁱ 3:29 Lo 10:12

sawesawenaya be 'ionatu'e Yaubada matanaya, manuna Ebelaamo 'ina emisa namo manuna Yaubada Ebelaamo nina 'i'awa palupaluyena, ta nigeya 'ina guinuwa bobo'adi manudi. ³/Nadigega Buki Tabu 'igwae, “Ebelaamo Yaubada 'iemisena, ga 'ina emisa manuna 'awapalupalu 'ilobena Yaubada 'enega.”

⁴Nadigega 'abo tai 'ipaisewa be 'ana maisa 'i'ewa, nate nigeya oboboma ta esi 'ina paisewa uwana.

⁵Ta esi tanuwauwa 'abo yaita nigeya tauna 'ina guinuwa 'ediyega 'iemisa be 'aene 'ina to'umalinalo 'ida kweudi, ta esi Yaubada 'iemisena tauna 'ina emisa 'enega Yaubada 'ida 'awa palupaluye. ⁶Ta lowaenei ni'atu Debida 'isimani taudi Yaubada 'i'awa bobo'ani nigeya 'idi guinuwa 'enega, ta esi 'idi emisega, 'idi gwausowala manudi 'isimani apwesena, 'igwae,

⁷“Togwausowala 'ai'aila taudi 'abo Yaubada 'idi to'umalinalo maibo'adi 'inuwa taudi ta 'ikweudi, ⁸be geya'abo wate 'i'awa'awa toto'umaliyedi.”

⁹Ta gwausowala nina manuna Debida 'ionaupaupa, mwa'adega 'aene 'abo'ada me Yudia damo, lodaba ta'ewena, manuda? Nigeya! Ta wate taudi nigeya me Yudia ma'edao. Manuna ni'atu Buki Tabu 'isimani 'aene, “Ebelaamo 'ina emisa 'enega Yaubada 'i'awa bobo'anena.”

¹⁰Ta Yaubada Ebelaamo 'i'awa palupaluyena tuta nina 'etamo nigeya lodaba bwalanaya 'i'ewa'ewa. ¹¹Ta lodaba nina 'atuwa we'iwe'iyaya 'ebweu 'ie'iteda 'aene Ebelaamo 'ina emisega 'awapalupalu 'ilobena Yaubada 'enega, ga muliyega lodaba 'i'ewena. 'Enega taudi nigeya lodaba si'ewa'ewa ta esi siemisa, 'idi emisega Yaubada 'ida 'awapalupaluyedi, be taudi Ebelaamo natu'ai'ailinalo. ¹²Ta 'abo'ada wate Ebelaamo tamadai, 'abo lodaba ta'ewena, be nigeya 'aene lodaba tuga manuna, ta 'ida emisa esiya, nadigega tuga lowa Ebelaamo 'ina emisa 'enega, tuta nina nigeya lodaba 'i'ewa'ewa.

Ebelaamo 'ina emisega onaupaupa bobo'ana 'ilobena

¹³Ta Yaubada Ebelaamo 'iona upaupaena be ma ina susuyao bale'u maibo'ana sida loine. Ta 'ina onaupaupa gete nigeya 'aene 'ina ematamatana lina manuna 'enega, ta esi 'ina emisega, ga 'enega Yaubada 'i'awa palupaluyena. ¹⁴'Ona'ai'aila, Yaubada 'ina oboboma 'edayi nigeya 'aene lina 'ana ematamatana 'enega, ta esi 'ina onaupaupa 'edayi 'ana emisa manuna. 'Enega 'abo taona 'aene Yaubada 'iobobomeda lina 'ana ematamatana 'enega, nate ni'atu emisa tasinalina, ta wate Yaubada 'ina onaupaupa taeyage besobesoena.

¹⁵“Manuna lina 'enega Yaubada 'ina gamwasowala 'edayi 'iapwesa, manuna lina nina tale'oena. Ta esi 'eguma Mosese 'ina linalo geya'abo

^j 4:3 Nug 15:6; Ga 3:6 ^k 4:7-8 Sam 32:1-2 ^l 4:14 Ga 3:18 ^m 4:15 Lo 5:13

'isa'usa'udi, geya'abo wate taetoto'umalina. ¹⁶Gete 'enega tada mwalatoni 'aene emisa namo 'enega onaupaupa bobo'ana taloba, nate Yaubada 'ina oboboma tuga, ta nige'ya 'ida guinuwa 'ana e'isa 'enega. Ta onaupaupa nina Ebelaamo tubunao maibo'ada ni'atu talobena, ta nige'ya 'aene loina 'adi tomatamatanao dimo, ta esi taudi 'idi emisa nadigega Ebelaamo 'ina emisa leleleya talobaloba, manuna Ebelaamo nina tauna tuga nadigega maibo'ada tamada. ¹⁷"Nadigega Buki Tabu 'ena 'igwae,

"Ni'atu yaeesemu 'aene 'oyo sena yauiyadi tamadiya."

Be 'enega onaupaupa nina Yaubada Ebelaamo 'i'ebwa'enaya 'iemisena Yaubada matanaya. Tauna Yaubada nina tomwawasa 'adi togietoolo limana, ta wate to'ase nige'ya siapweapwesa, 'iona be siapwesa.

¹⁸°Ta Ebelaamo onaupaupa nina 'aene tauna sena yaui tamadi 'inuwayaina sinabwana be 'aene 'etamo 'ida apwesa. 'Anabwa'ayoi 'aina yage mwaui 'ilobedi, ta tuga 'ie'alama'i'itana manuna Yaubada 'ieonena, "Etamo tubumwao yaui sida apwesa."

¹⁹°Ona'ai'aila, Ebelaamo ni'atu 'ana yakwala selabenaya be analedi 'iloba ga ni'atu oona maibo'ana sineneta, ta wate mwanena Sela megamegagalina, ta tuwa tuga Ebelaamo nige'ya manudi 'inuwanuwa, ta esi 'ina emisa 'ena 'ituila sinabwana. ²⁰Ta 'ina emisa nina nige'ya 'ipilipilisine ta esi Yaubada 'ina onaupaupa 'enaya 'igiyai'i'sina, ga 'ina emisega 'iewaiwai ga Ebelaamo Yaubada 'itupuna. ²¹Manuna ni'atu 'iemisa 'ai'aila 'aene Yaubada 'ina onaupaupa nina sawesawenaya be 'iguinuwe. ²²°Enega Ebelaamo 'ina emisa gete manuna Yaubada 'i'awa palupaluyena. ²³Ta 'awapalupalu nina Buki Tabu 'ena nige'ya Ebelaamo namo manuna, ²⁴ta 'abo'ada wate manuda si'etoladina 'abo ma ida emisa Yaubada 'enaya, tauna 'ida 'Inapwana Yesu Keliso mwawasega 'igietoolo limena. ²⁵°Ta 'abo'ada 'ida to'umalina manuna Yesu 'imwawasa, ga mwawasega Yaubada 'igietoolo limena be gete 'enega 'igie'esaseda ga 'i'awa palupaluyeda.

Yaubada 'i'awa bobo'aneda 'enega tamiya bobo'ana

5 ¹"Enega gete tugai 'ida emisega ni'atu Yaubada 'i'awa palupaluyeda ga Yaubada ma'edai taegosigosiyana, 'ida 'Inapwana Yesu Keliso 'enega.

²Manuna Yesu 'ilemeda ga Yaubada 'ina oboboma 'iapwesa 'edaya ga 'ena tamiya bobo'ana. 'Enega tada nuwayai ma ida gwausowala Yaubada 'ina esaesa 'etamo 'i'ebwa'eda manuna.

³"Ta wate tada gwausowala tuta 'elouya 'ediya, manuna 'elouya nidi 'ediya, 'eguma tae'alama'i'itana, ⁴'iabe 'ediyega 'ida bubuna sida

° 4:17 Nug 17:5 ° 4:18 Nug 15:5 ° 4:19 Nug 17:17 ° 4:22 Nug 15:6 ° 4:23-24 Lo 15:4
 ° 4:25 Ais 53:5 ° 5:1 Lo 3:24 ° 5:3 Ye 1:2-3

palupalu. Gote 'enega tanuwayaina 'aene ma'etamo Yaubada 'ida obobomeda.

⁵Nuwayaina nina gete nige ya 'ebweu wate nuwamwau 'ena 'imiyami, manuna Yaubada Yaluyaluwana 'itagwalena 'edaya, be 'enega 'ina oboboma sinabwa wawasae 'enega 'ateda 'iloemaedi. ⁶Manuna Keliso 'ina tuta 'ilobena ga 'imwawasa, ta esi 'abo'ada 'etamo 'ida nenetao simiyami, ga Keliso nina 'imwawasa 'ida to'umalinao manudi. ⁷'Abo'ada tomota nige ya tuta yauna tatagwatagwaleda be tamwamwawasa goseda palupaludi manudi, ta nai pu'epu'edimo sida pasima be 'aene simwamwawasa tobobo'adi manudi, ⁸'ta 'abo'ada 'etamo toto'umalida ga Yaubada 'ina oboboma 'ie'itaena 'edaya, nate Keliso manuda 'imwawasa, ⁹'ga lalanega 'igie'esaseda, ta wate sawesawenaya be 'i'etoseyeda Yaubada 'ina gamwasowala 'enega. ¹⁰*Ona'ai'aila, lowa Yaubada taetalauwalena ta gete tuga Natuna 'ina mwawasa 'enega ni'atu ma'eda tae'ebweu, be Natunana yawasina manuna 'i'etoseye 'ai'ailida. ¹¹Ta 'ebweu yage bobo'ana 'imiyami, nate Yaubada ma'eda tagwaugwawsowala, manuna 'ida 'Inapwana Yesu Keliso tauna 'ime'eda ga Yaubada ma'edai taegosigosiyana limana.

Adama be Keliso 'idi guinuwa nige ya sieleleleya

¹²'Ta lowaenei bubuna to'umalina 'imai bale'uya 'ebweu tai 'enega, ta bubuna to'umalina nina mwawasa 'ime'ena, 'enega mwawasa 'isusaila tomota maibo'ada 'edaya, manuna maibo'ada tabubuna to'umalina.

¹³Ta lowaenei Mosese 'ina linao nige ya bale'uya simiyami ta to'umalina 'imiyami, ta esi Yaubada nige ya tomota 'i'awa'awa to'umaliyedi manuna nige ya 'ebweu wate lina 'ediya.

¹⁴*Ona'ai'aila, Adama 'ina tute ga Mosese 'ina tuta 'enaya mwawasa 'i'ewaiwai wawasae tomota maibo'adi 'ediya. Adama 'ina to'umalina Yaubada 'ina lina 'ile'oena, ta 'aidi 'idi to'umalinao dumadumadi, nige ya nadigega Adama, ta tuwa tuga simwawasa. Ta Adama nina tauna tuga 'ebe'ita tai nina mulinega 'imeema manuna, tauna Yesu Keliso.

¹⁵Manuna lowa Adama 'ina to'umalina 'enega mwawasa 'igieapwesena tomota yaulyaudi 'ediya, ga muliyega Yaubada 'ina 'atenuwa'ole'ole 'enega 'ina oboboma 'igieapwesena tomota yaulyaudi 'ediya, nate tai 'eluwena 'enega, tauna Yesu Keliso. Ta yage 'eluwa nidi nige ya sieleleleya, manuna to'umalina mwawasa 'igieapwesena tomota yaulyaudi 'ediya, ta esi 'ebwayadaita 'i'ewaiwai sinena. ¹⁶Manuna 'ebweu tai 'ina to'umalina 'enega tomota yaudi sietoto'umalina ga Yaubada 'i'awa to'umaliyedi, ta esi 'ina 'ebwayadaita bobo'ana 'enega tomota yaudi 'idi to'umalina 'inuwataudi ga 'i'awa bobo'enedi.

° 5:8 Yo 3:16; 1 Yo 4:10 ° 5:9 Ep 1:7 * 5:10 Kol 1:22 ° 5:12 Nug 3:6; Lo 6:23

° 5:14 1 Ko 15:21-22

¹⁷Ona'ai'aila, tai 'ebweuna namo 'ina to'umalina 'enega mwawasa 'iapwesa ga tomota maibo'adi 'igie to'umaliyedi. Ta esi tai 'eluwena 'ina guinuwa waiwai wawasae, tauna Yesu Keliso, Yaubada 'ina oboboma 'i'ebwaya daitena tomota yaudi manudi, be 'enega yaisigedi sitagwaledi 'enaya 'i'awa bobo'aned, be yawasidi bobo'ana 'enega siloba.

¹⁸^a'Enega tamwalamwalatoni 'aene 'ebweu tai 'ina to'umalina 'enega tomota maibo'adi sito'umalina. Nadigega tuga 'ebweu tai 'ina guinuwa palupaluna manuna tomota maibo'ada 'i'etoli'amida, be yawasida 'i'ebwa'eda.

¹⁹Nadigega wate 'ebweu tai 'ina loinale'oa 'enega tomota maibo'adi sito'umalina, ta wate 'ebweu tai 'ina tagwalega tomota yaudi 'igie'esasedi. ²⁰Ona'ai'aila, tuta nina Mosese 'ina lolina 'iapwesa, to'umalina sisinabwa, ta esi Yaubada 'ina 'ebwayadaita 'isinabwa wawasae. ²¹^b'Enega tamwalatonina 'aene to'umalina uwana nate mwawasa 'iewaiwai tomota 'ediya, ta Yaubada 'ina 'ebwayadaita uwana 'iewaiwai wawasae, nate miya bobo'ana be yawasi ataya, 'ida 'Inapwana Yesu Keliso 'enega.

'Abo'ada be Keliso taeleleleya

6 ¹Mwa'adega? To'ase 'ilobwenena, nai 'ida to'umalina 'ena tabubuna ataya be 'aene Yaubada 'ina 'ebwayadaita 'eday a 'ida sinabwa?

²Nigeya sa'i! Manuna bubuna to'umalina ni'atu 'edega 'igumwala, 'enega nigeya sawesawenaya be 'eday wate 'ida miyami.

³Ta wada nuwa'i'isi 'aene 'eguma to tuta 'ena tabapitaiso Yesu Keliso 'ana esanega, Yesu nina 'ina mwawasa 'enaya tauna ma'edai taeleleleya, ⁴c'manuna 'ina bapitaiso 'enega, 'atuwa nadigega 'abo'ada be Yesu Keliso 'ida mwawasa, be 'ida sa'u'ali'ali, ta 'ida toololimana wate nadigega leleleya. Manuna Keliso nina Tamana 'ina waiwaiyega 'itoolo limana, 'abo'ada nadigega 'igietoolo limeda ga yawasida auwauna talobena.

⁵Manuna 'abo 'ina mwawasa nina 'abo'ada nadigega tamwawasa, 'iabe wate tatoolo limana nadigega tauna mwawasega 'itoolo limana.

⁶^dTa wada nuwa'i'isi 'aene 'ida bubuna kadekadelina ni'atu kelose 'enaya 'iloemwawasina, be 'aene tauda 'ida lolina 'igugumwala, be 'enega geya'abo wate bubuna to'umalina 'ina lolina 'ena tamiyami, ⁷manuna 'abo to tuta 'ena tamwamwawasa, geya'abo wate to'umalina 'ina lolina 'eday 'imiyami. ⁸Ta 'abo tanuwena 'aene Keliso ma'eda tamwawasaya, tada emisa 'aene ma'edai mayawasida tamiya ataya. ⁹eManuna tamwalatonina Keliso ni'atu mwawasega 'itoolo limana be geya'abo wate 'imwawamwawasa limana, manuna mwawasa ni'atu 'iewaiwai sinena.

^a 5:18 1 Ko 15:22 ^b 5:21 Lo 6:23 ^c 6:4 Kol 2:12 ^d 6:6 Ga 2:19-20 ^e 6:9 Et 1:18

^{10f}Keliso nina ma'ebweuna 'imwawasa 'ida to'umalina manuna, ga gete tuga mayawasina 'imiyaami Yaubada 'enaya.

^{11g}Omi wate nadigega wada nuwa'i'isi 'aene Yesu Keliso ma'edai tamwawasaya, 'enega bubuna to'umalina 'edega 'ilosa'u, 'enega Yesu Keliso ma'edai Yaubada 'ena mayawasida tamiyami. ¹²'Enega gete tuga geya'abo to'umalina bwalami 'iloiloinedi be 'aene 'imi yalakwaiyao wamulimuliyedi. Geya'abo sa'i! ^{13h}Ta wate geya'abo 'ebweu welawela'ami watagwatagwale guinuwa to'umalina manudi, ta esi Yaubada 'ena wada tagwalemi manuna mwawasega 'igietoolo limemi, ga batuwa mayawasimi, be 'enega welawela'ami maibo'adi watagwaledi Yaubada 'ina guinuwa palupaluna manuna. ¹⁴'Enega gete tugai to'umalina geya'abo 'iloiloinemi, manuna Yaubada 'ina 'atenuwa'ole'ole 'ena wamiyami, ta nigeaya Mosese 'ina lina 'ena.

Bubuna palupaluna 'ana toguinuwao

¹⁵ⁱ'Enega mwa'adega tada bubuna'esa? Lowa linao tale'oedi ta Yaubada 'ida to'umalinao 'inuataudi, mwa'adega sawesawenaya be to'umalina tuga 'ena tamiyami? Nigeaya 'ai'aila! ^{16j}Ta wada nuwa'i'isi 'aene 'abo yaita 'ina lina 'ena watagwalemi, tauna 'enana wamuliye. 'Abo to'umalina wamuliye mwawasa waloba, ta 'abo emisa wamuliye bubuna bobo'ana waloba.

^{17-18k}Ta ona'ai'aila, 'omi lowa bubuna to'umalina 'ana toguinuwao, ta esi tetela bobo'ana wanononaya ga 'atemi watagwaledi 'enaya, ga 'enega 'imi to'umalina 'igumwala. Ta Yesu 'ili'amimi be 'aene 'omi bubuna palupaluna 'ana toguinuwao, 'enega tada lokagutoki sinabwana Yaubada 'enaya, yage gete manudi.

¹⁹Bale'u yagenao 'ediyega yae'itemi, manuna nuwami nigeaya 'isabwasabwalena 'ai'aila. Lowa welawela'ami watagwaledi be 'aene sida bubuna to'umalina, be wate 'aene 'imi guinuwa to'umalina 'ida sinabwa 'ai'aila, 'enega gete tuga welawela'ami wada tagwaledi be sida bubuna palupaluna, be wate 'imi guinuwa 'ida bobo'ana 'ai'aila.

²⁰Manuna lowa 'omi to'umalina 'ana toguinuwao, ta nigeaya bubuna palupaluna 'ana toguinuwao, ^{21l}'enega gete tuga 'imi to'umalina nidi manudi waomayamaya. Manuna nigeaya 'ebweu wate e'isa bobo'ana 'ediyega walobaloba, ta esi 'ana e'isa nina mwawasa. ²²Ta gete tuga to'umalina nina 'ina lina 'enega ni'atu wagumwala, ga 'omi batuwa Yaubada 'ina toguinuwao, be 'enega e'isa bobo'ana waloba, nate bubuna bobo'ana be wate yawasi ataya. ^{23m}Manuna to'umalina 'ana e'isa mwawasa, ta esi Yaubada 'ina oboboma 'ida 'Inapwana Yesu Keliso 'enega, nate yawasida ataya.

^f 6:10 1 Pi 3:18 ^g 6:11 1 Pi 2:24 ^h 6:13 Lo 12:1 ⁱ 6:15 Lo 6:1 ^j 6:16 Yo 8:34

^k 6:17-18 Yo 8:36 ^l 6:21 Lo 7:5 ^m 6:23 Lo 5:12, 15

Ai 'enega 'iloesawa'i'i

7 ¹Gosegwao, ni'atu Mosese 'ina lolina wamwalamwalatoni tai yawasina 'ina tauya manuna. Tuta nina 'abo tai 'imwamwawasa, geya'abo wate 'ina lolina 'imiyami.

²'Enega 'ebel'ita 'ebweu gete tada 'ita ai manuna. Manuna Mosese 'ina lolina 'ena 'igwae 'aene waine mamwanena sida miyami 'ana laba mwawasa, ta esi tuta nina 'abo mwanena 'imwamwawasa geya'abo wate lolina 'enega 'ilobaloba. ³Ta 'abo waine nina mwanena 'imiyami be mali tai 'iai, nate ni'atu 'iloelata. Ta esi 'eguma mwanenana 'imwamwawasa be mali tai 'iai nate nigeya loelata, manuna gimi mwanena ni'atu 'ina lolina 'enega 'igumwala.

⁴'E'ita gete 'ilobwene 'ai'ailimi, manuna gete tuga 'omi ni'atu Mosese 'ina loinega wagumwala, manuna Keliso oona ma'emi wamwawasa ga wate ma'emi mwawasega watoolo limana. Totoolo limana nina tauna 'ida 'Inapwana auwauna, be 'enega ma'edai Yaubada 'ina guinuwa 'ena tada gwaunuwa 'ai'aila.

⁵Manuna 'abo'ada lowa tabubuna me bale'u nadigega, 'anabwa'ayoi Mosese 'ina lolina 'edaya 'imiyami, ta tuwa tuga 'ida yalakwaiyao siewaiwai ga welawela'ada maibo'ana sibubuna to'umalina, 'enega 'ana e'isa taloba, mwawasa.

⁶Ta esi gete tuga lolina nina ni'atu 'edaya 'igumwala, manuna lowa lolina nina 'enega 'atuwa 'iyonida ga tamwawasa Keliso ma'eda, 'enega Keliso nina 'ada yona 'ili'amina ga gete tuga sawesawedaya be taguinuwa 'ai'aila, manuna Yaubada Yaluyaluwana 'ina waiwai 'edaya 'imiyami, ta esi Mosese 'ina lolina nina 'eto'etoladina nigeya 'ina waiwaimo be 'igie palupaluyeda.

'Ida to'umalina manuna

⁷^q'Enega mwa'adega taona'esa Mosese 'ina lolina manuna? 'Aene 'ina lolina nidi to'umalidi, aga? Nigeya! Ta esi 'eguma lolina nidi geya'abo siapweapwesa, geya'abo wate to'umalina siapweapwesa. Nadigega 'abo nigeya 'ebweu lolina 'ina simana nadigega 'igwae, "Geya'abo matagwegwe," geya'abo wate yamwalamwalatoni to'ase matagwegwe. ⁸Lolina gete 'enega 'igu to'umalina 'igiewaiwaiye, be yamatagwegwe yage yauna manudi, 'enega 'abo nigeya lolina, geya'abo wate to'umalina.

⁹'Abo'agu wate nadigega lowa mayawasigu yamiyami, nigeya 'ebweu wate lolina 'eguya 'imiyami, ta tuta nina lolina 'iapwesama ga to'umalina 'eguya 'iewaiwai, ¹⁰ga 'enega lolina nina 'iloemwawasigu, manuna lolina bobo'ana, yawasida manuna, ta esi 'abo'agu lolina nina nigeya

yamulimuliya 'ai'aili. ¹¹Manuna to'umalina nina 'ikaboegu ga lolina 'enega 'iloemwawasigu.

¹²Ta lolina nina tamwalatonina 'aene 'esasena, ta wate 'etobodao maibo'adi 'esasedi ta palupaludi, ta wate maibo'adi bobo'adi. ¹³Ta mwa'adega sana lolina nina bobo'ana ta 'iloemwawasigu? Ona'ai'aila, nigeya sawesawenaya be yage bobo'ana 'iloemwawasida, ta esi to'umalina 'ateguya lolina bobo'ana 'ieyowena ga 'enega 'iloemwawasigu, 'enega tamwalatonina 'aene bubuna to'umali 'ai'ailina 'atedaya 'imiyami, ta lolina 'enega tamwalamwalatoni 'aene to'umali wawasaena.

Yaluyaluwada be bwalada 'idi guinuwa

¹⁴Mosese 'ina lolina nina ni'atu tamwalatonina 'aene Yaubada Yaluyaluwana 'enega 'imai, ta esi 'abo'agu 'igu bubuna bale'u, 'enega yaetoguinuwa to'umalina 'enaya. ¹⁵Ta sa'i nigeya yasinasinapuna to'ase 'alena yage nidi yaguiguinuwei, manuna to'ase geya nuwagu 'iabe yaguinuwei, ta sa'i to'ase nuwanuwagu nigeya yada guinuwana. ¹⁶Ta ona'ai'aila, Mosese 'ina lolina nidi ni'atu ya'awa bobo'angedi, manuna to'umalina nina yaguiguinuwei nigeya 'ilobwelobwenegu, ¹⁷manuna nigeya 'abo'agu 'eguyega ta esi lotoona to'umalina 'ateguyega. ¹⁸Yamwalatonina nigeya 'ebweu wate bubuna bobo'ana bwalaguya 'imiyami, manuna bubuna bobo'ana nuwanuwagu ta esi nigeya sawesaweguya be yaguinuwe. ¹⁹Ta ona'ai'aila, nuwanuwagu be yabubuna bobo'ana ta sa'i nigeya nadigega yada bubuna'esa, manuna to'umalina nina geya nuwagu ta yaguiguinuwei. ²⁰Gete 'enega tamwalatonina to'umalina nina yaguinuwana nigeya 'eguyega, ta esi lotoona to'umalina 'ateguyega. ²¹Yage getedi ni'atu sie'ita 'ai'ailigu 'aene to'ase bobo'ana nuwanuwagu be yaguinuwe, 'iabe to'umalina tuga yada guinuwe. ²²Manuna yage gete yalobena 'aene yaluyaluwagu nuwanuwana be Yaubada 'ina lolina yaguinuwe, ²³ta esi mali loinao 'ediyega welawela'agwao siloinegu. Tuta yauna lotoona to'umalina 'ateguya 'iewaiwai wawasae be 'igu nuwanuwa bobo'ana 'igieneneta, 'enega bwalagu 'iguiguinuwa to'umalina.

²⁴Nuwa'ole'olegu sa'! Manuna nigeya 'ebweu yaita sawesawenaya be bwalagu 'ina guinuwa to'umalina 'enega 'ida 'etoseyegu. ²⁵Ta esi yalokagutoki Yaubada 'enaya, manuna 'ida 'Inapwana Yesu Keliso 'enega 'i'etoseyegu. 'Enega 'igu miya gete nadigega 'abo'agu 'ateguya yatagwala 'ai'aila Yaubada 'ina lolina 'enaya, ta sa'i bwalagu nuwanuwana lolina to'umalina.

Yaubada yaluyaluwana yawasida 'ai'aila 'alena

8 ¹'Enega 'eguma Yesu Keliso ma'edai, nigeya sawesawenaya be Yaubada 'ina ona mwauna 'edaya 'isa'u.

²Yesu Keliso ma'edai, 'enega Yaubada yaluyaluwanega to'umalina be mwawasa 'idi lolina 'ediyege 'ili'amida, ga yawasi auwauna talobena. ³"Li'ama gete Mosesa 'ina lolina nigege sawesawenaya, manuna bubuna tomota nenetana, ta esi Yaubada 'iguinuwenaga, manuna natu 'ai'ailina 'itagwalena ga 'imai bale'uya ga 'abo'ada toto'umalida bwalada 'i'otena, ga 'ida to'umalina manuna 'italiya ga to'umalina nina 'iewaiwai sinena, ⁴be gote 'enega Yaubada Yaluyaluwanega lolina bobo'ana tamuliyedi, ta geya'abo bubuna tomota 'enega. ⁵⁻⁶"Manuna 'abo yaisigedi bubuna tomota simulimuliyedi taudimo manudi sinuwanuwa, be 'enega 'adi e'isa mwawasa siloba, ta yaisigedi 'abo Yaluyaluwa Tabuna simuliye, taudi Yaubada 'ina nuwanuwa siguiguinuwe, 'enega 'adi e'isa gwausowala be miya bobo'ana sida loba.

⁷Ta 'abo bubuna tomota tamuliye, nate ni'atu Yaubada taetaetalauwale, 'enega nigege sawesawedaya be Yaubada 'ina lolina tamuliye, ⁸'enega nigege sawesawenaya 'igwausowala manuda. ⁹"Ta esi 'omi Yaubada yaluyaluwana 'iloiloinemi, manuna 'emiya 'imiyami, be 'enega taumimo 'imi nuwanuwa nigege 'iloiloinemi. Manuna 'abo yaita nigege Keliso yaluyaluwana 'ena 'imiyami, tauna nigege Keliso 'ina boda.

¹⁰Ta ona'ai'aila, ooda mwawamwawasidi bubuna to'umalinega, ta esi 'abo Keliso 'edaya 'imiyami, yaluyaluwada geya'abo simwawamwawasa, ta esi mayawasida 'ida miya bobo'ana, manuna ni'atu 'igiepaepaluyeda.

¹¹Ta Yaubada Yaluyaluwanana 'enega Yesu mwawasega 'igietoolo limena, 'abo 'emiya 'imiyami, Yaubada 'iabe wate Yaluyaluwana nina 'enega oomi mwawamwawasidi 'ediya yawasi auwauna 'ida 'ebwa'emi. ¹²'Enega gosegwao, nigege 'ilobwelobweneda be 'ida bubuna tomtai tamuliye, ¹³"'abona nai tamwamwawasa. Ta esi 'eguma bubuna tomtai taguitoyase be Yaubada Yaluyaluwana tamuliye, 'iabe Yaluyaluwanana 'enega 'ida bubuna tomtai nina taloemwawasi, be 'enega yawasida bobo'ana taloba, ¹⁴ta wate Yaubada 'i'awa natuneda 'abo Yaluyaluwana tamuliye.

¹⁵"Enega Yaubada nigege tamatamataute, manuna ni'atu 'i'awa natuneda ga 'abo'ada nigege nadigege 'ina topaisewao tuga, ta esi 'abo'ada ma ida 'atepatu ta'awatamane, tagwae, "Aba!" Tamagu!"

¹⁶"Be wate yaluyaluwanana 'enega yaluyaluwada mwalatoi 'i'ebwa'edi, be 'enega tamwalamwalatoni 'aene 'abo'ada Yaubada natunao.

¹⁷"Be 'enega oboboma nidi natuna Yesu Keliso manuna 'isa'u bubuna, 'iabe Yesu ma'edai oboboma nina leleleya taloba Yaubada 'enega. Manuna 'abo Keliso ma'edai 'elouya taloba, ma'etamo wate ma'eda 'ida esaesa talobai.

" **8:3-4** Ga 5:16 " **8:5-6** Ga 6:8 " **8:9** 1 Ko 3:16 * **8:13** Ga 6:8 " **8:15** 2 Ti 1:7;
 Ga 4:6 " **8:15** *Aba*: Ona gete me Yudia 'enadi, 'ana mwalatoi, Tamagu. " **8:16** 1 Yo 4:13
 " **8:17** Ga 4:7; Et 21:7

¹⁸ cTa 'elouyao gete tuga talobalobadi yanuwena 'aene nige ya yage sinabwana, manuna miya bobo'ana nidi ma'etamo talobadi, bobo'ana wawasae, ¹⁹ manuna Yaubada 'ina mwelumweluluwao maibo'adi siyamwayamwa be nuwanuwadi sinabwana be 'aene natunao nida 'ida gieapweseda be sida 'itada.

²⁰ dTa Yaubada 'ina mwelumweluluwao nige ya to'umalidi, ta esi 'iloinedi be gete tuga sida eyage besobeso, ta esi mwelumweluluwa nidi ma idi emisa, ²¹ e manuna 'etamo Yaubada 'igieuwaudi be geya'abo sidaudaula, ta esi 'idi miya bobo'ana 'ida 'ebwa'edi, nadigega 'abo'ada natunao nida.

²² Ona'ai'aila, Yaubada 'ina mwelumweluluwao nidi tuta maibo'ana 'idi 'elouyao 'ediyega sisidasida, nadigega waine 'ina 'elouya enatuna 'enaya. ²³ fTa 'abo'ada ni'atu Yaluyaluwa Tabuna lotoona bobo'ana gidalina tuga 'i'ebwa'eda be muliyega miya bobo'ana taloba 'ai'ailli, 'enega gete tuga ma ida 'elouya tasidasida ta tayamwayamwa, be 'enega to tuta 'ena ooda 'ida gieuwau, be 'ida 'awanatuna 'ai'aileda.

²⁴ Ona'ai'aila, 'etoseyana gete emisega talobaloba, manuna gete tuga ooda nige ya 'adi gieuwau talobaloba, 'enega ma ida emisa tada yamwayamwana 'ana laba 'ida emisa nina uwana taloba, be 'enega 'ida emisa 'ida losa'u.

²⁵ Ta 'abo 'ida emisa uwana nige ya talobaloba, tuwa tuga ma ida 'alama'i'ita tada yamwayamwa 'ana laba talobai.

²⁶ Yaluyaluwa Tabuna wate 'ida neneta 'ediyega 'ilemelemeda, manuna 'ida 'awanoi 'ediya nige ya tamwalamwalatoni mwa'adega tasidasida'esa, ta esi Yaluyaluwa Tabuna manuda 'ietaetapewa, ta ma 'enana 'isida waiwai Yaubada 'enaya. ²⁷ gYaubada tauna 'ida nuwanuwa 'imwalamwalatoni, ta wate Yaluyaluwana 'ina nuwanuwa 'imwalamwalatoni, manuna Yaluyaluwanana Yaubada 'ina tomotaiyao nida manuda 'i'awa'awanoi, manuna Yaubada be yaluyaluwana ma'iyana 'idi nuwanuwa 'ebweuna. ²⁸ hGete 'enega tamwalatonina 'aene 'abo Yaubada taobobome 'iabe to'ase be to'ase talobaloba maibo'ana 'igiepaepaludi, manuna tauna 'ina nuwanuwa nadigega ga 'ibwauyeda. ²⁹ iEnega yaisigedi 'abo'ada 'ibwauyeda ni'atu 'iona upaupaeda be 'aene natunao, 'abo'ada tuga nadigega Natunana, 'enega tauna 'ada tomatuwa, ta 'abo'ada 'ana pwedeuyao. ³⁰ jYaubada nina 'iesinuweda, 'enega 'ibwauyeda, ga 'i'awa palupaluyeda, ta wate 'ida 'ebemi esaesa 'i'ebwa'eda.

Yaubada 'ina oboboma

³¹ Ona'ai'aila, Yaubada 'ina oboboma manuna geya'abo tagwaegwae, manuna 'abo Yaubada ma'edai 'ilemeda, nige ya yaita sawesawenaya

c 8:18 2 Ko 4:17 d 8:20 Nug 3:17-19 e 8:21 Et 21:1 f 8:23 2 Ko 5:2-4

g 8:27 Sam 139:1 h 8:28 Ep 1:11 i 8:29 1 Yo 3:2 j 8:30 2 Te 2:13-14

'ilosaiyeda, nai 'igie to'umaliyeda. ³²Manuna Yaubada natu 'ai'ailina nigea 'iegagale, ta esi maibo'ada manuda 'itagwalena ga 'i'ebwa'eda, 'enega yage maibo'ana wate 'iabe 'edaya 'ida 'ebwaya daisida.

³³'Enega nigea sawesawenaya be 'ebweu yaita 'ie'ewada, manuna Yaubada nina ni'atu 'iesinuweda ga 'i'awa palupaluyeda. ³⁴^kGa wate nigea sawesawenaya be 'ebweu yaita 'ina ona mwauna 'edaya 'isa'u, manuna Yesu Keliso ni'atu manuda 'imwawasa ga mwawasega 'itoolo limana, 'enega gete tuga Yaubada 'atainaya 'imiyami, ta manuda 'isidasida.

³⁵'Enega nigea 'ebweu to yage sawesawenaya be Keliso 'ina oboboma 'edega 'iabodebodedi, nadigega taudi mwau nidi talobadi, 'elouya be, wasegigi be, botana be, egomabeso be, esilae be, mwawasa be, ³⁶^mmanuna Buki Tabu 'ena onaupaupa 'ebweu 'igwae,

“Asiyata 'ebweuna 'ebweuna 'ediya 'imu guinuwa manuna 'ebe mwawasa 'ena 'atootoolo, 'atuwa nadigega sagali bawenao sabi loemwawasidi.”

³⁷Ta esi yage maibo'adi getedi 'ediyega taewaiwai, manuna Yesu 'ina oboboma be 'ina lema 'edaya sinabwa wawasae. ³⁸ⁿNi'atu yamwalatoi 'ai'ailina 'aene nigea 'ebweu to yage sawesawenaya be Yaubada 'ina oboboma 'edega 'i'ewa yauledi, 'abo mayawasida nai mwawamwasasida, ta wate aniloseyao nai Taumudumudulele magosenao 'idi guinuwa 'ediyega, tuta gete 'enaya nai tuta 'imeemai 'ediya, ³⁹nai toloinao galewaya nai bale'uya 'idi waiwaiyega. Manuna nigea 'ebweu yaita sawesawenaya Yaubada 'ina oboboma nina, 'ida 'Inapwana Yesu Keliso 'enega, 'ida 'ewayaule 'edega.

Yaubada 'ina tomotaiyao me Isileli manudi

9 ¹⁻²Yasimana palupalu 'emiya 'aene 'igu susuyao me Isileli manudi nuwagu 'imwau wawasae, 'enega tuta yauna 'ategu 'iuyauya manudi. 'Igu simana gete Keliso be Yaluyaluwa Tabuna simwalamwalatoni 'aene ona 'ai'aila. ³Ta yanuwanuwa sinabwana 'igu susu nidi manudi be 'aene Yaubada 'ina oboboma nina 'i'ebwa'egu, nate Yesu Keliso, 'aene 'eguyega 'ida 'ewa be 'igu bodao nidi 'ida 'ebwa'edi, ta 'abo'agu yada miyaila Keliso 'enega, taudi manudi.

⁴Ta ona'ai'aila, 'igu bodao nidi Yaubada lowa ni'atu 'i'awa natunedi, ga wate 'ina esaesa be 'ina onaupaupa be 'ina lina bobo'adi 'i'ebwa'edi, ta wate tapwalolo be yage bobo'adi manudi 'ionaupaupa ⁵^ogimi 'inapwanao 'ediya, taudi nadigega Ebelaamo be, Aisake be, Yekobe be, ga muliyega 'idi boda nina 'enega Keliso 'iapwesa. Be yage gete manudi Yaubada tauna Toloetana sana tada tupuna tuta maibo'ana 'ediya. Eimeni.

^k 8:34 1 Yo 2:1; Ib 7:25 ^l 8:35-37 2 Ko 4:8-11 ^m 8:36 Sam 44:22 ⁿ 8:38-39 Yo 10:38
^o 9:5 Md 1:1-2; Yo 1:1

⁶Yaubada 'ina ona getedi geya'abo manudi tanuwanuwa 'aene ona 'eetete, ta esi ona getedi 'adi 'ai'aila siapwesa taudi me Isileli 'ai'aila 'ediya, taudi Yaubada 'ina bodao esiesinuwadimo, ta esi nigeysa me Isileli maibo'adi 'ediya. ⁷"Ta ona'ai'aila, nigeysa 'aene Ebelaamo 'ina susuyao maibo'ana Yaubada 'i'awa natunedi, manuna Yaubada ni'atu Ebelaamo 'ieonena, 'igwae, "Imu susuyao Aisake natunao 'ediyege," ta esi nigeysa Aisake tasina 'enega. ⁸Ona gete 'ana mwalatoi ni'atu 'ie'ita 'ai'ailida 'aene Yaubada natunao nigeysa Ebelaamo 'ina susu 'enega, ta esi taudi Yaubada 'iona upaupaedi. ⁹"Manuna lowa Yaubada Ebelaamo 'ena 'ionaupaupa, 'igwae,

"Ma'etamo tuta yaesinuweni 'ena, yailama be natuyo me'olotona ya'ebwa'eyo, mwaneyo Sela 'enega."

¹⁰Ga wate nadigeysa tubumai nina Aisake 'ietai ga Libeka 'iaina, ga natunao didiluwaluwa gamwanaya, ¹¹⁻¹²"ta muliyega be Libeka 'ienatuna, Yaubada 'ieonena, 'igwae, "Abo natumwao 'uenatunedi, megwamana 'ida etoloina tomatuwa 'ena." Taudi Yekobe be Iso. Gete 'enega tamwalatoi 'ai'ailina 'aene gogama nidi nigeysa 'idi guinuwa bobo'ana nai to'umalina 'ediyege 'iesiesinuwedi, ta esi tauna 'ina onaupaupa 'enega, manuna Yaubada nigeysa tomota 'idi guinuwege 'ida esinuwedi, ta esi taunamo 'ina nuwenuwege. ¹³"Nadigeysa wate Yaubada 'isimana Buki Tabu 'enaya, 'igwae,

"Yekobe yaesinuweni ga yaobobomena, ta esi Iso yaguitoyasena."

¹⁴"Enega mwa'adega tada ona'esa Yaubada 'ina guinuwa gete manuna, 'aene nigeysa palupaluna, aga? Nigeysa! ¹⁵"Manuna Mosese 'ina lolina 'enaya, Yaubada 'igwae,

"Abo yaita nuwanuwagu be yaobobome yada obobome tuga, ta wate 'abo yaita ya'atenuwa 'ole'oleye, yada leme tuga."

¹⁶"Gete 'enega 'ie'iteda 'aene Yaubada 'ina oboboma nigeysa 'ida apwesa daita, tomota 'ida nuwanuwao nai 'ida guinuwo 'ediyege, ta esi tauna tuga 'ina 'atenuwa 'ole'oleyege.

¹⁷"Ta gete wate 'ebweu 'ebel'ita Pelo 'enega, manuna lowa Yaubada 'ina ona Pelo nina manuna, 'igwae,

"Ni'atu 'ebeloina ya'ebwa'emu be 'aene 'uda losaiyegu be 'enega 'igu waiwai 'uda 'ita, be gote 'enega 'agu esana 'ida sinabwa bale'u maibo'ana 'ena."

¹⁸"Enega ona'ai'aila, 'abo Yaubada nuwanuwana be yaita 'iobobome 'ida obobome tuga, ta 'abo yaita nuwanuwana be 'igie debapa'ali, 'iabe 'ida debapa'ala.

Yaubada 'ina gamwasowala be 'ina 'atenuwa'ole'ole

¹⁹Nai 'aimi yage gete manuna wanuwanuwa, 'aene 'eguma maibo'ada 'ida bubuna nina Yaubada 'ina nuwenuwege, to'ase sana manuna

^p 9:7 Nug 21:12 ^q 9:9 Nug 18:14 ^r 9:11-12 Nug 25:21, 23 ^s 9:13 Mal 1:2-3
^t 9:15 Sia 33:19 ^u 9:16 Ta 3:5; Ep 3:9 ^v 9:17 Sia 9:16

'ie'ewada? ²⁰ *Gosegwao, 'abo'ada geya'abo Yaubada gete nadigega talo'alo'aegile, 'atuwa nadigega 'ule 'ana to'abi, 'ebweu tuta tai nina 'ulena 'i'abidi, ga 'ebweu 'ule to'abi 'ieonena, 'igwae, “To'ase 'alena nigeya 'u'abi'abigu gosiyagu nadigega?” ²¹ *Ta sa'i to'abi 'ulena tauna 'ina guinuwa 'ida loine, 'abo nuwanuwana be bwa'a 'ebweuna 'enega 'ule 'eluwa 'i'abidi, 'ebweuna 'ana 'ita kausala, ta 'ebweu nigeya.

²² Yaubada wate nadigega 'ina guinuwa tauna 'iloina, manuna tuta yauna toto'umalidi 'ediya 'ie'alama'i'itana sinabwana, be 'enega 'idi to'umalinao geya'abo 'ida e'ie'isadi, ta sa'i nigeya sida ematamatana, 'enega 'inuwenana 'aene 'ilobwenena be 'ida loinedi, be 'enega 'ina gamwasowala be 'ina waiwai sida 'ita. ²³ Ta wate nuwanuwana be 'ina esaesao nidi lowa 'igibubudi 'abo'ada 'iobobomeda manuda, be 'aene 'ida e'itada. ²⁴ 'Enega boda 'eluwa 'ediyega 'ibwayueda, me Yudia 'emega, ta 'omi nigeya me Yudia 'emiyega. ²⁵ *Nadigega palopita Osia 'ina buki 'ena 'isimanena, 'igwae,

“Tomota nidi taudi nigeya 'igu bodao yada bwayuedima be 'igu boda 'ena sida lugu, manuna lowa nigeya 'igu oboboma 'ena simiyami, ta gete tugai yaobobomedi. ²⁶ *Lowa Yaubada 'ieonedi, 'igwae, “Omi nigeya 'igu bodao, ma'etamo ona nina 'ida sa'ugelasa be taudi sida eesedi, ‘Yaubada miyamiya atayana natunao.’ ”

²⁷ *Aisea wate nadigega me Isileli manudi 'isimana, 'igwae,

“Ma'etamo Isileli bodanao sida susaila 'atuwa kaukau le'awaya, ta esi 'ediyega 'iabe pu'epu'edimo Yaubada 'i'etoseyedi. ²⁸ Manuna Yaubada nuwanuwana be me bale'u maibo'adi 'ida loina maniniyedi.”

²⁹ *Nadigega wate Aisea 'ina simana 'igwae,

“Yaubada Toewaiwai sana, 'enega 'eguma nigeya 'edega 'ina bodao pu'epu'edi

'i'ate'atenuwa 'ole'oleyedi, 'iabe maibo'ada 'ipe'uda, nadigega Sodoma be Gomola maibo'adi 'iloemwawasidi.”

Me Isileli nigeya siemiemisa

³⁰ Gete 'enega tamwalamwalatoni 'aene taudi nigeya me Yudia nigeya sitootoo be 'aene Yaubada 'ida 'awapalupaluyedi, ta esi 'idi emisa tuga 'enega 'awapalupalu silobena. ³¹ Ta esi me Isileli nidi sitootoo be loina 'ana muliya 'enega Yaubada 'ida 'awapalupaluyedi, ta sa'i sitooyogena.

³² Taudi situila 'idi guinuwa 'enaya, ta nigeya 'idi emisa 'ena, be 'aene Yaubada 'ida 'awapalupaluyedi. Nate 'idi loegesi be 'atuwa nadigega gulewa 'enaya sieseasetupedi. ³³ *Buki Tabu 'ena 'ebe esetupe gete manuna 'isimanena, 'igwae,

^w 9:20 Ais 45:9 ^x 9:21 Yel 18:6 ^y 9:25 Osi 2:23 ^z 9:26 Osi 1:10

^a 9:27-28 Ais 10:22-23 ^b 9:29 Ais 1:9 ^c 9:33 Ais 8:14, 28:16; 1 Pi 2:6, 8

“Wa'ita'i'isimi manuna gulewa nina 'iabe Sayoni 'ena yasa'ui, be tomota yaudi 'ena siesetupedi be sibebe'u, ta 'abo yaisigedi tauna gulewa nina siemisei, geya'abo wate omayamaya silobaloba.”

10 ¹Ta gosegwao, ona'ai'aila 'igu bodao nidi manudi yanuwauwa sinabwana be 'aene 'etoseyana sida loba, 'enega tuta yauna manudi yasidasida waiwai Yaubada 'ena.

²Yamwalatonidi 'aene Yaubada manuna sietapewa sinabwana, ta esi nigeya 'ana 'eda 'ai'aila 'enega sitautauya. ³^dEda nina siemwagemwageyena, 'enega taudimo 'idi nuwanuwa simuliyena, be 'enega Yaubada 'ida 'awapalupaluyedi, ta sa'i sitooyogena, manuna Yaubada 'ina nuwanuwa nina 'adi 'awapalupalu manuna nigeya siemiemise. ⁴Manuna ni'atu Keliso 'ena Mosese 'ina lolina 'ilosalowa, ga gete tugai tauna 'ina lolina 'ie'alena, 'enega 'abo yaita Keliso 'iemise 'iabe 'ana 'awapalupalu 'ida loba Yaubada 'enega.

Yaubada 'ina 'etoseyana tomota maibo'ada manuda

⁵Gete nadigega Mosese 'iona'esa 'ada 'awapalupalu manuna, ga 'i'etoladina, 'igwae, “Abo yaita lolina maibo'ana 'imuliyedi, yawasina bobo'ana 'iloba, gete tuga be tuta simeema 'ediya.” ⁶Ta gete tuga 'abo'ada 'ida emisa 'aene Yaubada tauna 'iabe 'igie'esaseda, manuna yage gete manuna Buki Tabu 'ina simana 'ena 'igwae, “Geya'abo 'ebweu yaita 'emiyega 'ida nuwanuwa be 'ida gwae, ‘Yaita 'iabe 'itu'e galewaya?’ ‘ana mwalatoi 'aene ‘Yaita Keliso 'i'au'ewenama?’ ⁷Ta wate geya'abo yaita 'emiyega 'inuwanuwa be 'igwae, ‘Yaita 'ida mwa'uta bale'u 'ubuninaya?’ ‘ana mwalatoi 'aene ‘Yaita Yesu mwawasega 'igietoolo limenama?’ ” ⁸Ta esi Buki Tabu 'ina simana palupaluna 'igwae, “Ona nina ni'atu selabemiya 'imiyami nate 'awamiya ta wate 'atemiya.”

Ona gete emisa manuna, 'enega 'emiya 'aloguloguguya, ⁹be 'enega Yaubada 'ida 'etoseyeda 'abo 'awadega tatagwala, tagwae, “Igu 'Inapwana tauna Yesu”, be 'atedega taemisa 'aene Yaubada Yesu mwawasega 'igietoolo limena.

¹⁰Manuna 'atedega Yaubada taemisena ga 'enega 'igie'esaseda, 'enega taetosimana manuna, ga 'i'etoseyeda, ¹¹^fnadigega Buki Tabu 'isimana, 'igwae,

“Abo yaisigedi siemisa, geya'abo omayamaya silobaloba,”

¹²^gGete 'enega nigeya 'ebweu weyala 'edaya 'imiyami, 'abo'ama me Yudia be 'omi nigeya me Yudia gamwagamwanidaya, manuna maibo'ada tauna 'ida 'Inapwana, 'enega 'abo ta'awanoi 'enaya tauna 'ina esaesa 'ida 'ebwa'eda. ¹³^hManuna 'abo yaita 'Inapwana nina 'enaya 'isidasida,

^d 10:3 Lo 9:31-32 ^e 10:8 2 Loi 30:14 ^f 10:11 Ais 28:16 ^g 10:12 Kol 3:11; Ga 3:28

^h 10:13 Ioe 2:32

'ida 'etoseye tuga. ¹⁴Ta ona'ai'aila, tomota nigeya sawesawenaya be 'etoseyana manuna sisisida 'enaya, 'abo nigeya siemiemise. Nigeya siemiemise manuna nigeya 'Inapwana 'ina ona sida nonona. Ta nigeya sinoono manuna nigeya 'idi tologuguyamo. ¹⁵'Ta 'abo 'Inapwana tologuguyao 'ietunedi, be sitatauya 'ediya, 'iabe Yesu tetelina sinono, be siemise, be 'enega 'abo 'ana esanega sisidasida, 'ida 'etoseyedi. Manuna ni'atu Buki Tabu 'ena nadigega 'isimana'esa, 'igwae,

“Tologuguya nidi taudi tetela bobo'ana sime'ena 'eday, manudi tada gwausowala.”

¹⁶'Ta esi tomota maibo'adi nigeya siemiemisedi, manuna ni'atu Aisea 'isimana manudi, 'igwae,

“'Inapwana ye, 'imu ona gete manuna nigeya siemiemisegu.”

¹⁷Ta 'eguma Keliso manuna taloguguya, 'iabe tomota 'aidi sinono be siemisa. ¹⁸^kGa mwa'adega me Yudia nidi ni'atu 'ina ona sinononaya, nai nigeya? Na, ni'atu sinonona, manuna ni'atu Buki Tabu 'ena 'isimana, 'igwae,

“'Idi loguguya ni'atu sena maibo'adi sinonona manuna bale'u maibo'ana 'enaya ona nina 'i'elelewana.”

¹⁹'Ta mwa'adega? Ona gete manuna me Isileli sinuwa sabwalenaya? O, ni'atu simwalamwalatoni, manuna Yaubada 'ina ona lowa Moses 'ena 'isimanena, 'igwae,

“'Omi me Isileli, 'iabe 'igu guinuwa 'enega mali tomota mwagemwagedi wae'ipi'ipiyedi, ta wate 'iabe wagamwasowaledi, manuna taudi 'aene nigeya 'igu boda 'ai'ailao.”

²⁰^mGa Aisea nina wate Yaubada 'ina ona manuna 'iona waiwai, 'igwae,

“Tomotai nidi, taudi nigeya si'ebe'ebesegu, nai nigeya sienaenaidegu, ni'atu 'ediya yaapwesa.”

²¹ⁿTa wate 'ina ona pa'alina me Isileli manudi 'igwae,

“Tuta maibo'ana 'ediya yabwaubwau be 'aene sida mai 'eguya, ta esi siguitoyasegu, manuna taudi tuga adelidi tologwautoyasa.”

Me Isileli pu'epu'edimo sida miya bobo'ana

11 ¹^oTa mwa'adega, ona'ai'aila Yaubada 'ina tomotaiyao me Isileli 'ie'idi'idiyediya? Nigeya! Manuna 'abo'agu 'ebweu goma Isileli susu Beniamina 'enega, ta 'ima susu sinabwana 'ana esana Ebelaamo. ²'Enega yamwalatonina 'aene 'abo'ama Yaubada 'ina tomotaiyao nima 'igimi esinuwema be 'ina bodao, 'enega geya'abo 'ie'idi'idiyema. Lowaenei Ilaitiya me Isileli 'ilomugiyedi Yaubada 'ena, ta 'ina ona nina Buki Tabu 'ena 'igwae, ³^p“'Inapwana, ni'atu 'imu palopitao maibo'adi

ⁱ 10:15 Ais 52:7 ^j 10:16 Ais 53:1 ^k 10:18 Sam 19:4 ^l 10:19 2 Loi 32:21

^m 10:20 Ais 65:1 ⁿ 10:21 Ais 65:2 ^o 11:1 Pi 3:5 ^p 11:3 1 Kin 19:10, 14

siloemwawasidi ga wate 'imu 'ebe taliya sigie to'umaliyena, ga 'abo'agu namo gete yatupwa, ta gete tuga wate nuwanuwadi be 'aene sida loemwawasigu.”

⁴Ga Yaubada 'igwae, “Nigeya 'aene tebweuyo 'umiyami, ta esi 'igu bodao site sebeni tausani wate simiyami, taudi Baala 'enega yaabodebodedi, ga nigeya 'ena sida bwagobwago.”

⁵Wate nadigega gete tuga Yaubada ni'atu 'ina bodao me Yudia mamopu'epu'ema 'ina obobomega 'iesinuwema, be 'abo'ama gete 'atupwa ga 'amiyami. ⁶'Etoseyana gete 'alobena nigeya 'aene 'ima guinuwaio 'ediyega, ta esi Yaubada 'ina oboboma 'enega, manuna 'abo oboboma ma 'ana e'isa nate nigeya oboboma 'ai'aila. ⁷Gete 'alena 'enega me Isileli maibo'adi 'etoseyana nina si'ebesa yogenena, ta esi 'abo'ama pu'epu'emamo Yaubada 'ina bodao esiesinuwama 'etoseyana nina 'alobena, manuna me Isileli nidi maibo'adi debadeba pa'alidi, ga nigeya silobaloba.

⁸Ga Buki Tabu wate nadigega 'isimana, 'igwae,

“Lowaenei ga batuwa Yaubada 'igie nuwaowanedi, 'enega matadi 'igiekebodi ta wate tenadi 'igietunidi.

⁹Ga Debida wate nadigega 'ina simana 'igwae,

“'Ilobwenedi be 'idi sagaliyao 'ediya 'adi laina sida loba, be nadigega sikwa 'ediyega si'onadi, ta wate 'atuwa sa'e 'ediya sibebe'u.

¹⁰Ta wate 'ilobwenedi be sida mata kebokebo be geya'abo to'ase si'ita'ita,

ta wate tuta yauna 'adi 'aa'aala 'ediyega gwaudi sida kopu ataya.”

Taudi nigeya me Yudia 'adi 'etoseyana manuna

¹¹“'Enega taudi me Yudia nidi siesetupedi, mwa'adega 'adi laina? 'Aene ni'atu sibe'u ataya be geya'abo sitoolo limana, aga? Nigeya! Ma'etamo sida toololimana. 'Enega wada nuwa'i'isi 'aene 'omi nigeya me Yudia 'etoseyana walobena be me Isileli nidi sida e'ipi'ipiyemi. ¹²Ta 'omi nigeya me Yudia 'etoseyana bobo'ana walobena manuna taudi me Yudia ni'atu sibe'u, ta esi 'eguma sitoolo limana nate 'ebe gwausowala sinabwana maibo'ada 'edaya.

¹³Igu ona gete 'omi nigeya me Yudia manumi. Manuna 'abo'agu Yesu Keliso 'ebweu 'ana tosimana sena apwesa 'ediya ta 'igu paisewa gete manuna yaonatu'e, ¹⁴be 'enega me Yudia, 'omi nigeya me Yudia sida e'ipi'ipiyemi, be 'idi e'ipi'ipi nina 'enega 'ida giesana ilede, be 'etoseyana siloba Yaubada 'enega. ¹⁵Ta ona'ai'aila, Yaubada me Yudia 'iguitoyasedi be 'aene 'omi nigeya me Yudia Yaubada 'iegosigosianemi, be 'enega to

tuta 'ena 'abo me Yudia nidi sisanaila, yage bobo'ana 'ida apwesa, be 'ana 'ita 'atuwa nadigega taudi mwawasega sitoolo limana.

¹⁶ Ta tubudina Ebelaamo, tauna Yaubada 'ina tai, 'enega taudi wate Yaubada 'ina tomotaiyao. 'Enega 'ebe'ita gete 'ebweu yada 'ebwa'emi: 'Abo mweya wa'ita be bobo'ana, nate ni'atu wasinapuna 'aene ma'etamo sesoi bobo'ana. Nadigega wate 'abo kaiwe 'alena wa'ita bobo'ana, ni'atu wasinapuna 'aene nalinao wate bobo'adi, ¹⁷ ga taudi me Yudia nidi 'atuwa nadigega Yaubada 'ina kaiwe, manuna nalinao 'aidi 'ilasedi ga 'omi 'emiyega 'ielopa'eludiya, manuna 'omi mali kaiwe nalinao ta esi 'i'ewemi ga 'ina kaiwe 'ena 'itubwemi, 'enega 'ina kaiwe nina 'ana bwasiyega wanumanuma, nate Yaubada 'ina oboboma tuta yauna walobaloba. ¹⁸ Ta esi oboboma nina 'emiya geya'abo manuna wanuwanuwatu'e, manuna nali nigeya sawesawenaya be 'ale 'iloine, ta esi 'ale 'ilobwenena be nali 'iloinedi.

¹⁹ Manuna 'abo wanuwanuwatu'e be wagwae, “Yaubada 'ina kaiwe nalinao ni'atu 'ilasedi ga 'abo'ama 'emega 'ilopa'eludi. ²⁰ Nate ona'ai'aila. Ta esi wada nuwa'i'isi 'aene naliyao nidi 'ilasedi, manuna nigeya siemiemise, ta esi 'omi 'imi emisa 'enega yawasimi bobo'ana walobena. 'Enega 'ilobwenemi be Yaubada wada mataute ta geya'abo wanuwanuwatu'e, ²¹ 'abona nai Yaubada 'ina kaiwe nali 'ai'ailinao ni'atu 'ilasedi 'ediyege 'omi 'ida elopa'eluyemi, ta wate 'omi 'ida lasa yaulemi.

²² “E'ita gete 'ie'iteda 'aene Yaubada 'ina oboboma be 'ina lolina pa'alina ta'italobena, manuna tobe'u 'ediya lolina pa'alina 'isa'udi, ta esi 'omi 'iobobomemi, ta 'abo 'ina oboboma waebesinei, 'omi wate 'ida lasa yaulemi. ²³ Ta 'abo me Yudia nidi sinuwa'ebuni be siemisa lima, 'iabe Yaubada 'ida tubwelimadi, manuna Yaubada sawesawenaya be nadigega 'ida guinuwa. ²⁴ Ta 'omi nigeya me Yudia wada nuwa'i'isi 'aene lowa 'omi mali kaiwe nalinao, ga nigeya Yaubada 'ina kaiwe nalinao 'ena wamiyami, ta esi 'ina guinuwa 'ebe nuwaowana sinabwana 'emiya 'iguinuwana, manuna 'ina kaiwe 'ena 'itubwemi, 'enega me Yudia nidi, taudi Yaubada 'ina kaiwe nali 'ai'ailinao, nadigega Yaubada sawesawenaya be 'itubwe limadi 'ina kaiwe nina 'enaya.

Me Isileli 'adi 'etoseyana

²⁵ Gosegwao, nuwanuwagu be 'ebweu yage kwaikwaiyina me Isileli manudi yada simana apwese 'emiya be 'aene geya'abo wanuwanuwatu'e, ta esi yage gete wada mwalamwalatoni 'aene ma'etamo me Isileli ma idi debapa'ala sida miyami 'ana laba 'omi nigeya me Yudia esiesinuwami maibo'ami 'etoseyana wa'ewa, ²⁶ 'be 'enega me Isileli maibo'adi 'etoseyana siloba. Manuna Buki Tabu 'ena 'isimana 'igwae,

“To'etoseyana nina goma Sayoni 'ida apwesa be Yekobe 'ina susuyao 'idi to'umalina 'ediyega 'ida 'ewayaule. ²⁷Be tuta nina 'abo 'idi to'umalina ya'ewayaule, 'iabe onaupaua bobo'ana ya'ebwa'edi.”

²⁸Ta ona'ai'aila, gete tuga me Yudia Yaubada sietalauwalena, manuna 'ina tetela bobo'ana siguitoyasena, 'enega 'omi nigeya me Yudia 'etoseyana walobena, ta esi wada nuwa'i'isi 'aene me Isileli nidi Yaubada 'iobobomedi, manuna lowaenei tubudiyao Yaubada 'iesinuwedi 'aene 'ina bodao, ²⁹'enega nigeya sawesawenaya be 'ina bubuna be 'ina esinuwa, nai 'ina oboboma 'ediyega 'isa'ugelasa. ³⁰Ta 'omi nigeya me Yudia lowa Yaubada nigeya wamulimuliyena, ta gete tuga Yaubada 'ina 'atenuwa'ole'ole walobena, manuna me Isileli Yaubada siguitoyasena. ³¹Wate nadigega taudi ma'etamo Yaubada 'ina 'atenuwa'ole'ole sida loba, nadigega 'omi tuta gete walobena, ³²manuna tologwautoyasa maibo'ada gete nadigega Yaubada 'ibubuna'eseda be 'aene 'ina 'atenuwa'ole'ole 'ida e'itada.

³³Yaubada 'ina lolina be 'ina mwalatoi sinabwa wawasae manudi geya'abo tagwaegwae, ta 'abo'ada nigeya 'ebweu yaita sawesawenaya be Yaubada 'ina nuwanuwa be 'ina guinuwa 'isinapudi. ³⁴“Ona'ai'aila, 'ina mwalatoi sinabwa wawasae, 'enega nigeya sawesawedaya be taatao be 'aene tae'ita 'enaya 'ebweu to yage nai manuna. ³⁵Ta wate nigeya sawesawedaya be 'ana lowaga tasa'u be 'aene 'edaya 'ida yotula limana. ³⁶“Manuna tauna yage maibo'ana 'adi tobubu, ga tauna wate 'ina waiwaiyega yage maibo'ana tauna manuna 'ibubudi. 'Enega Yaubada nina tada tupu atae. Eimeni.

Ooda maibo'ana Yaubada 'ena tada tagwalena

12 ¹“Tasigwao, wada nuwa'i'isi 'aene Yaubada 'ina 'atenuwa'ole'ole 'edaya sinabwa wawasae, 'enega gete 'igu loguguya 'emiya be 'aene tuta mayawasimi wada taliyaemi Yaubada 'enaya, manuna Yaubada nuwanuwana be oomi maibo'ana wada tagwaledi 'ina guinuwa 'enaya. Gete tapwalolo 'ai'aila Yaubada matanaya 'abo nadigega waguinuwa'esa.

²“Ta geya'abo bubuna bale'u 'ediya watagwatagwalemi, ta esi oomi maibo'ana wada tagwaledi Yaubada 'enaya, be 'enega Yaubada 'imi nuwanuwao 'ida gieauwaudi, be tauna 'ina nuwena bobo'adi, be gwaugwausowalidi, ta palupaludi wada mwalatonidi.

³“Abo'agu Yaubada 'enega 'atenuwa'ole'ole yalobena, 'enega 'ilobwenegu wate yada loguguya 'emiya be 'aene geya'abo wanuwanuwatu'e, ta esi ma imi mwalatoi wada nuwanuwa 'ai'aila, manuna 'ida emisa maibo'ana talobena Yaubada 'ina eguyai 'enega.

^w 11:34-35 Ais 40:13; Yob 41:11 ^x 11:36 1 Ko 8:6 ^y 12:1 Lo 6:13 ^z 12:2 Ep 4:22-24, 5:17 ^a 12:3 Ep 4:7

^{4b}Ta ooda 'ebweuna namo tuga, ta esi welawela'adao 'idi guinuwao dumadumadi be dumadumadi. ⁵Ta 'abo'ada wate nadigega Yesu Keliso welawela'anao, ta 'idi guinuwa dumadumadi, ta esi maibo'ada Keliso 'ena taeboda 'ebweuna, ta taelemalema.

^{6c}Ebweuna 'ebweuna 'abo'ada 'ida mwalatoi be 'ida waiwai Yaubada 'i'ebwa'eda, ta wate 'aidi 'adi egueguyai dumadumana 'i'ebwa'edi. Manuna 'abo yaita 'emiyege ma ina emisa be wate ma ina mwalatoi guguya manuna, ni'atu 'ana lobwene 'ai'aila be nadigega 'ida guinuwa. ⁷Ta 'abo yaita 'ietolema, 'ina guinuwa 'ida guinuwa tuga. Ta 'abo yaita e'ita 'imwalamwalatoni, nadigega 'ida e'ita tuga. ⁸Ta 'abo yaita etaetapewana be gosenao tuta yauna 'igiewaiwaiyedi, nadigega 'ida guinuwa'esa. Ta 'abo yaita tuta yauna 'i'ebwa'ebwaya daita, ma ina 'atetagwala 'ida guinuwa nadigega. Ta 'abo toanuganao paisewa 'ilobwenedi, sida paisewa tuga. Ta wate 'abo yaita 'ina 'atenuwa 'ole'oleyega gosenao 'ilemelemedi, ma ina gwausowala 'ida guinuwa.

Oboboma 'eda'eda 'ai'aila

^{9d}Wada oboboma 'ai'aila ta to'umalina wada guitoyase, ta esi bubuna bobo'ana wada giyai. ¹⁰Gosemiyao wada oboboma 'ai'ailedi be wada 'amayabedi, ^{11e}ta geya'abo Yaubada 'ina guinuwa 'ena waloogwautoyasa, ta esi ma imi 'atetagwala wada guinuwa.

^{12f}Ta wanuwayai 'aene ma'etamo Yaubada 'ina lema 'iapwesa 'edaya be manuna wada gwausowala, 'enega 'imi miyamwau 'ediya wada sidasida Yaubada 'enaya ma imi 'alama'i'itana. ¹³Ta 'abo tasimiyao mwau 'ediya 'iapwesa, 'imi gwegweyega wada lemedi, be wada bwauiyedi 'imi anuwaya. ^{14g}Ta 'abo yaisigedi siguitoyasemi geya'abo waba'eba'edi, ta esi wada onaobobomedi.

¹⁵Ta 'abo togwausowalao wa'itadi, ma'emiya wada egwausowala. Wate nadigega 'abo todedoi wa'itadi, ma'emiya wada dedoi, ^{16h}be 'enega maibo'ami wada eoboobobomemi. Ta geya'abo wanuwanuwatu'e nai watootoo be waetoloina, ta esi taudi nigea 'adi esanamo wada egosigosiyenedi. ¹⁷ⁱTa 'abo yaisigedi sietalauwalemi, geya'abo bubuna to'umalina 'enega wae'ie'isa 'ediya, ta esi wada e'isadi bubuna nidi tomota maibo'adi si'awa bobo'enedi 'ediyega. ¹⁸Ta wate wada toowaiwai be bubuna bobo'ana 'enega miya siwalowa manuna wada e'ita tomota maibo'adi 'ediya. ^{19j}Ta geya'abo toto'umalidi 'ediya waetoetoloina be 'aene 'idi to'umalinao wae'isadi, manuna yage getedi Yaubada tauna 'ana tololina, manuna Buki Tabu 'ena ni'atu 'isimana, 'igwae,

^b 12:4-5 1 Ko 12:12 ^c 12:6-8 1 Ko 12:7-10; 1 Pi 4:10-11 ^d 12:9-10 1 Pi 1:22

^e 12:11 Kol 3:23 ^f 12:12 1 Te 5:16-18 ^g 12:14 Md 5:44; Lu 23:34 ^h 12:16 Lo 14:19; Pi 2:2-3 ⁱ 12:17 1 Te 5:15 ^j 12:19 2 Loi 32:35; 2 Te 1:6-7

“Tebweugu tomota 'idi to'umalina manuna yada lolina”.

Gete nadigega 'ida 'Inapwana 'ina ona. ²⁰Ta 'abo 'ami talauwalao sibobotana, masula wada 'ebwa'edi, nai 'abo tona'adi 'iyayapasa, bwasi wada 'ebwa'edi, be 'enega 'idi to'umalinao nidi 'ediyege siomayamaya be sida nuwa'ebuni.

²¹'Enega geya'abo to'umalina watagwatagwale be 'emiya 'iewaiwai, ta 'omi esi wada ewaiwaisine 'imi bubuna bobo'ana 'ediyege.

Toloinao tada 'amayabedi

13 ¹^kMaibo'ada 'ilobweneda be 'ida toloinao tada 'amayabedi, manuna 'idi 'ebe toolo nina Yaubada 'i'ebwa'edi. Manuna 'abo 'idi 'ebe toolo nina nigeya Yaubada 'enega, nigeya sawesawediya be 'edaye sietoloina. ²'Enega 'abo yaita toloinao nidi 'isinalidi, ni'atu nate Yaubada 'ina guinuwa 'isinalina, 'enega e'isa to'umalina 'ida loba.

³'Ta toloinao nidi nigeya 'idi paisewa be 'aene tobobo'adi 'ediya sigiematauta, ta esi toto'umalidi 'ediya. 'Enega 'eguma geya nuwami be toloinao wada matautedi, 'ilobwenena wada bubuna palupaluna, be 'enega toloinao nidi sida 'awabobo'anemi. ⁴Manuna taudi Yaubada 'ina toguinuwa 'iaseyedi sabi lememe. Ta 'eguma wabubuna to'umalina, 'iabe wamatauta, manuna taudi toloinao be siloinemi. Manuna ni'atu Yaubada 'idi 'ebe toolo 'i'ebwa'edi be 'aene lolina sida sa'u toto'umalidi 'ediya.

⁵'Enega 'ilobwenena be toloinao tada 'amayabedi, 'abo lolina tamatautena, ta wate 'abo bubuna bobo'ana nuwanuwada. ⁶Wate 'ilobwenena be 'ida takisi tada 'ebwa'edi, manuna taudi Yaubada 'iesinuwedi ga 'ida bobo'ana manuna sipaipaisewa. ⁷^m'Enega takisi maibo'adi 'ediya tada tagwala be 'ana to'ewao 'ediya tada takisi, ta wate toloinao nidi be 'inapwanao tada 'amayabedi, be manudi tada gwausowala.

Oboboma

⁸ⁿ'Ami lowagao wada yotuli egumwalidi, ta 'ami lowaga eobooboboma nigeya sawesawenaya be wayotuli egumwali, manuna 'abo goseda taobobomedi, lolinao maibo'adi ni'atu taguiguinuwedi, ⁹^ololina nidi nadigega geya'abo loelata be, geya'abo loemwawasa be, geya'abo 'ipwala be, geya'abo matagwegwe be, ta wate lolinao 'aidi simiyami, ta esi lolina nidi 'adi bwagila gete nadigega 'igwae,

“Gosemwao 'uda obobomedi nadigega tauyo 'amu oboboma.”

^k 13:1 Ta 3:1 ^l 13:3 1 Pi 2:13-14 ^m 13:7 Md 22:21 ⁿ 13:8 Md 22:39-40

^o 13:9 Sia 20:13-17

¹⁰P¹Ta 'abo lolina gete 'umuliyena, Mosese 'ina lolinao maibo'adi ni'atu 'uguinuwedi, manuna 'abo yaita oboboma 'atenaya 'imiyami, geya'abo wate gosenao 'igiegie to'umaliyedi.

¹¹'Enega gete tugai 'ilobwene 'ai'ailimi be nadigega wada guinuwa'esa, manuna tuta 'iabe 'igugumwala. Yesu ni'atu waemisena, 'enega geya'abo wa'eno'eno, ta esi wada yaweyawe, manuna tuta gidalina namo 'ena be 'ada To'etoseyana nina 'iapwesama. ¹²Q²Ta ona'ai'aila, ni'atu be tomwa 'iulisi, 'enega gete tuga guguyoi 'ana guinuwa tapilisine be maedana 'ana guinuwa taguinuwe. ¹³W³'Enega tada 'ita'i'isida be geya'abo bwasi waiwaidi tanumanumadi be taekaekabaleya, be geya'abo taloeloelata, ta wate geya'abo taegewagewana be talosalosaiya. ¹⁴S⁴Ta esi 'ilobweneda be 'ida 'Inapwana Yesu Keliso 'ina bubunega tada bubuna, be geya'abo bubuna bale'u manuna tanuwanuwa.

Lo'aegila manuna

14 ¹Ta 'aina tomota 'idi emisa nenetadi, nigeya waiwaidi, 'enega 'ilobwenena be 'ediya tada tagwala be ma'edao taeboda 'ebweuna, ta geya'abo ma'edao taegewagewana. ²Manuna 'idi nuwanuwa nigeya palupaluna, be 'enega 'aidi tomota sigwae, “Masula maibo'ana 'ilobweneda be ta'enidi,” ta 'aidi 'idi emisa nenetadi sigwae, “Yobai esiyona geya'abo tae'ani.”

³'Ilobwenena be taudi yobai esiyona sie'ani geya'abo gosediyaosilo'alo'aegiledi, taudi nigeya yobai esiyona sida 'enina, be esiyo 'ana toedidigula nidi geya'abo wate gosediyaos taudi esiyo sie'ani silo'alo'aegiledi, manuna Yaubada ni'atu 'iesinuwedi be 'aene natunao, ⁴ta wate tauna 'ina toguinuwaos, 'enega tauna tuga 'adi to'ita'i'ita, ta 'oyo nigeya. Manuna tauna 'ina 'ebeloina be 'i'awa bobo'enedi nai nigeya, ta wate sawesawenaya be 'ida giewaiwaiyedi, be 'enega geya'abo neneta silobaloba.

⁵'Aina tomota wate nadigega 'idi nuwanuwa, 'aene 'aina 'asiyata dimo 'asiyata sinabwadi, ta esi 'aina gosediyaos 'idi nuwanuwa 'aene 'asiyata maibo'ana leleleya tuga. 'Abo yage getedi nadigega talobadi, 'ilobweneda be 'ebweuna 'ebweuna taudamo, 'abo to'ase tamwalatonina 'aene bobo'ana, tada muliye, ⁶manuna 'abo yaita 'asiyata 'aina 'inuwedi 'aene 'asiyata sinabwadi, nate tauna sa'i 'ina nuwanuwa be 'aene gote 'enega Yaubada 'i'amayabe. Wate nadigega 'abo yaita masula maibo'ana 'ie'enidi, nate tauna sa'i 'ina nuwanuwa be 'enega Yaubada 'i'amayabe, 'enega masula nidi manudi 'ilokagutoki Yaubada 'enaya. Wate nadigega 'abo yaita 'aina masula 'ediyega 'iedidigula, tauna sa'i wate 'ina nuwanuwa be 'enega Yaubada 'i'amayabe ma ina lokagutoki.

P 13:10 1 Ko 13:5 Q 13:12 Ep 6:11 R 13:13 Ep 5:18 S 13:14 Ga 5:16 T 14:1 Lo 15:7
U 14:4 Md 7:1

7^vGa ona'ai'aila, nigeaya sawesawedaya be tauda taloineda, nai wate yawasida be 'ida mwawasa manudi taloine. 8ⁱIda 'Inapwana tauna yawasida maibo'ana be 'ida mwawasa 'adi tolaina. 9^gGete 'alena 'enega Keliso 'imwawasa ga 'itoolo limana, be 'enega 'aene tomwawasao be 'abo'ada mayawasida maibo'ada 'edaya 'ida etoloina.

10^w'Enega wanuwa'i'isi be geya'abo tasimiyao walo'alo'aegiledi, manuna 'etamo maibo'ada Yaubada matanaya tatoolo be 'enega tauna 'ida loineda, 11^xnadigega Buki Tabu 'ina simana 'igwae,

“Ona'ai'aila, 'abo'agu miyamiya atayagu, 'enega tomota maibo'adi mataguya sibwabwago, ta wate sida 'awa'inapwanegu.”

12^yManuna 'abo'ada 'ebweuna 'ebweuna tauda 'ida bubuna tada simanedi Yaubada 'enaya.

Geya'abo gosedaog tagiegie nenetadi

13ⁱ'Enega gosedaog geya'abo ta'awa'awa to'umaliyedi, ta esi tauda 'ida bubuna be 'ida guinuwaog tada 'ita'i'isidi, be 'enega geya'abo 'ebweu gosedaog tagiegiebe'uye 'idi edidigula 'ediyega.

14^zTa ona'ai'aila, 'ida 'Inapwana Yesu ni'atu 'igienuwa sabwalenigu ga yamwalatonina 'aene nigeaya 'ebweu masula 'eto'etobodana 'imiyami, ta esi 'abo 'ebweu tomota 'inuwenana 'aene 'aina masula 'eto'etobodadi, 'etoboda nidi tauna tuga manuna. 15^aNai 'abo 'aidi gosedaog sinuwanuwa 'aene esiyo yage 'eto'etobodana, be 'abo esiyo nina 'u'e'ani 'iabe tomotai nidi sinuwanuwamwau. Ta esi 'uda nuwa'i'isi 'aene tomotai nidi manudi Keliso 'imwawasa, 'enega geya'abo yage nina 'eto'etobodana matadiya 'u'e'ani 'abona nai 'ugienenetadi.

16^bTa 'e'ai nina 'emuya 'aene bobo'ana, ta esi mali tomota 'ediya nigeaya, be 'abo si'itayo 'u'e'ai 'iabe si'awa to'umaliyeyo. 17^cTa esi wada nuwa'i'isi 'aene Yaubada 'ina 'ebeloina nigeaya masula be bwasi manudi, ta esi bubuna bobo'ana be nuwasiwalowa be gwausowala, Yaluyaluwa Tabuna 'enega, manudi. 18^dBe 'abo bubuna nidi gete 'ediyega Keliso 'ina guinuwa taguiguinuwe, 'iabe Yaubada manuda 'igwausowala, ta wate tomota si'awa bobo'aneda.

19^b'Enega 'ilobweneda be 'ida 'ebe masi nuwasiwalowa, be 'enega 'ebweuna 'ebweuna 'enaya tada elemalema. 20^eTa esi geya'abo 'ami 'e'ai 'enega Yaubada 'ina guinuwa watiegie to'umaliye, manuna masula maibo'adi bobo'adi, ta 'abo 'aina masula 'ediyega gosedaog tagiebe'uye, masula nina geya'abo wate tae'ani. 21^f'Enega gete tugai 'ilobweneda be yage nidi manudi gosedaog siedidigula, esiyo nai oine, geya'abo tagitogitoodi, 'abona nai tagiebe'uyedi.

^v 14:7-8 1 Te 5:10; Pi 1:21 ^w 14:10 Gu 17:31; 2 Ko 5:10 ^x 14:11 Ais 45:23; Pi 2:10-11

^y 14:12 1 Pi 4:5 ^z 14:14 Gu 10:15 ^a 14:15 1 Ko 8:11-12 ^b 14:19 Lo 12:18 ^c 14:21 1 Ko 8:13

22 Ni'atu 'imi guinuwao waemisedi 'aene bobo'adi Yaubada matanaya, ta esi 'abo geya'abo gosemiyao wagiegie be'uyedi nate 'ebe gwausowala sinabwana 'emiya. 23 Ta wate 'abo ma ida enuwanaluwa masula nidi ta'a'ani, nate ni'atu taloegesi Yaubada matanaya, manuna nige ya taemiemisa. Ga ni'atu tamwalamwalatoni 'aene 'abo to'ase taguinuwe, ta nige ya ma ida emisa, nate loegesi.

Taudi 'idi emisa nenetadi tada lemedi

15 1 Yaisigedi 'abo'ada 'ida emisa waiwaina, 'ilobweneda be gosedao taudi 'idi emisa nenetadi tada lemedi, ta geya'abo taudamo manuda tanuwauwa. 2 ^dEnega 'ebweuna 'ebweuna 'ilobweneda be gosedao tada lemedi be 'enega 'idi emisa 'ida sinabwa. 3 ^eManuna Keliso wate nadigega nige ya taunamo manuna 'inuwanuwa, ta esi 'ana mwau nidi ni'atu Buki Tabu 'ena 'isimanena, 'igwae,

“Tomotai nidi taudi si'awa'awa to'umaliyemuya, 'abo'agu wate 'eguya ona nidi si'inatedi.”

4 ^fTa wate 'aina 'ebe'itao yaudi Buki Tabu 'ena simiyami Yaubada 'ina lemao manudi, ta 'abo 'ebe'ita nidi taemisedi, tada e'alama'i'itana ma ida nuwayaina be 'aene ma'etamo 'etoseyana tada loba.

5 ^gEnega tanuwa'i'isi 'aene Yaubada tauna 'alama'i'ita be giepa'ala 'alena, 'enega tauna sawesawenaya be 'igiepa'alida be tada nuwanuwa 'ebweuna, nadigega Yesu Keliso 'ina nuwanuwa, 6 be 'enega maibo'ada nuwanuwa 'ebweuna 'enega Yaubada tada tupu, tauna 'ida Yaubada, ta wate 'ida 'Inapwana Yesu Keliso tamana.

Tetela bobo'ana gete 'omi nige ya me Yudia 'emiya

7 ^hEnega gosemiyao 'ebweuna 'ebweuna wada bwauyedi 'imi egosigosiyanao 'ediya, nadigega Yesu Keliso 'abo'ada 'iegosigosiyana, be 'imi egosigosiyana bobo'ana 'enega Yaubada 'ana tupu 'ida sinabwa.

8 ⁱTa wada nuwa'i'isi 'aene Keliso wate me Yudia 'ediya 'ietoguinuwa, be 'enega Yaubada 'ina onaupaupa nina gimi 'inapwanao 'ediya 'ana 'ai'aila 'ida apwesa, 9 ^jta wate 'aene taudi nige ya me Yudia sena yauyaudi 'ediya simiyami, Yaubada sida tupu 'ina 'atenuwa'ole'ole 'ediya manuna. Manuna 'ebweu 'etoladi Buki Tabu 'ena 'igwae,

“Gete 'alena 'enega sena yauyaudi ma'egwao 'ada tupuyo, ta wate 'amu esana manuna 'ada wali tuputupu 'emuya.”

10 ^kTa wate 'igwae,

“Sena maibo'ana 'ediya wamiyamiya, Yaubada 'ina tomotaiyao ma'emiyao wada egwausowala.”

^d 15:2 Lo 14:19; 1 Ko 10:24 ^e 15:3 Sam 69:9 ^f 15:4 1 Ko 10:11; 2 Ti 3:16-17

^g 15:8-9 Gu 3:25-26 ^h 15:9 Sam 18:49 ⁱ 15:10 2 Loi 32:43

¹¹ ^jTa wate 'igwae,

“¹Omi nigeya me Yudia, 'Inapwana nina wada tupu, ta wate maibo'ami wada 'awabobo'ane.”

¹² ^kWate nadigega Aisea 'ina buki 'ena 'igwae,

“¹Iabe Desi 'ina boda 'enega 'ebweu tai 'imama be sena maibo'ana 'ediya 'ietoloina, be taudi nigeya me Yudia sida emise 'aene tauna 'ida 'etoseyedi.”

¹³ ^lTa ona'ai'aila, Yaubada namo ma 'ana emisa, manuna taunamo 'enega lema bobo'adi talobalobadi, 'enega nuwanuwagu be ma imi gwausowala wada emisa 'aene 'imi miya sida bobo'ana, ta wate Yaluyaluwa Tabuna 'ina waiwaiyega 'imi emisao nidi 'ida giesinabwa 'ai'ailidi.

Paulo 'ina loguguya manuna

¹⁴ Gosegwao, ni'atu yamwalatoi 'ai'ailimi 'aene 'omi tomota bobo'ami ta sinasinapumi, 'enega sawesawemiya be 'ebweuna 'ebweuna 'enaya wada e'ita. ¹⁵ ^mTa ma igu 'atepatu 'imi leta gete ya'etoladinawa be 'enega 'aina yage wada nuwa'i'isidi, manuna 'igu paisewa gete Yaubada 'i'ebwa'egu, ¹⁶ be 'aene Yesu Keliso manuna yada etosimana 'omi nigeya me Yudia 'emiya. 'Igu paisewa gete 'ena 'atuwa nadigega taliya yaguiguinuwe be 'enega Yesu tetelina wada nono, be muliyega yada 'ebwayaemi Yaubada 'enaya, manuna Yaluyaluwa Tabuna ni'atu 'igie'esasemi ga Yaubada manumi 'igwausowala sinabwana.

¹⁷ Ona'ai'aila, ma igu gwausowala Yaubada 'ina guinuwa yaguiguinuwe, manuna Yesu Keliso ma'iyagu 'apaipaisewa.

¹⁸ ⁿEnega 'abo'agu namo 'igu paisewa manudi gete tuga yasimasimantedi 'emiya, ta nigeya wate mali tomota 'idi paisewa manudi. Ta yasimana palupalu 'emiya 'igu loguguyao sena apwesaya 'ediya sinonodi, ga simuliyedi, manuna Yesu Keliso 'ina waiwai 'eguya 'imiyami, ¹⁹ ta wate 'igu guinuwa waiwai ta 'ebe nuwaowana si'itedi, manuna Yaluyaluwa Tabuna 'ina waiwaiyega Keliso tetelina yaguguya sakowasiyena Yelusalemega ga 'ana laba yamai Ililikami 'enaya.

²⁰ ^oManuna nuwanuwagu be sena auwaudi namo 'ediya yada gimil loguguya, taudi sena nidi nigeya Keliso tetelina sinoono, manuna geya nuwagu be mali tologuguyao 'idi guinuwa yaloeposeyane. ²¹ ^pManuna Buki Tabu 'ina simana 'igwae,

“Yaisigedi taudi To'etoseyana nina tetelina nigeya sida nonona, 'iabe sinonono, be tauna manuna sida nuwasabwalena.”

^j 15:11 Sam 117:1 ^k 15:12 Ais 11:10 ^l 15:13 Lo 14:17 ^m 15:15-16 Lo 1:5 ⁿ 15:18-19
2 Ko 3:5; Gu 19:11-12 ^o 15:20 2 Ko 10:15-16 ^p 15:21 Ais 52:15

Paulo nuwanuwana me Loma 'ida ayausidi

22-23 ^aGete 'alena 'enega nigeiya yada ayausimi. Ta ona'ai'aila, yakwala yau wawasae 'ediya nuwanuwagu be yayausimi, ta sa'i nigeiya sawesaweguya. Ta ni'atu gete 'igu paisewao nidi ni'atu yalosalonidi, 24 'enega nai gete tuga yada gimiyausimi, be tupwana ma'emiya tada egwausowala, be muliyega waegelugu be yatatauya Sipeini.

25 Ta esi muliyega be yawawa 'emiya, nuwanuwagu be nugana yatatauya Yelusalema be toekalesiyao 'adi lema, nate me Esia 'idi 'ebwayadaita, yada 'ebwa'edi.

26 ^aManuna me Masidonia be me Gilisi nidi nuwanuwadi be 'idi 'ebwayadaita nina yada 'ebwaya toekalesiyao gomagamabesodi Yelusalema 'enaya 'ediya, 27 manuna taudimo gete nadigega 'idi nuwanuwa. Ona'ai'aila, 'ilobwenena be me Yelusalema 'adi lema sida loba me Esia 'ediyega, manuna nugana me Yelusalema 'ediyega Keliso tetelina me Esia nidi sinonona, yaluyaluwadi 'adi lema manuna, 'enega taudi sa'i bale'u gwegwenao si'ebwa'ebwaya me Yelusalema 'ediya.

28 'Enega gete namo 'igu paisewa nina yada losaloni, nate 'ebwayadaita nina gete me Yelusalema yada 'ebwa'edi, be muliyega yawawa 'emiya be yayausimi, be 'enega 'emiyega yada gelu limana be yatatauya Sipeini 'ena. 29 ^aTa yanuwayaina 'aene 'igu ayausa 'emiya bobo'ana, manuna Keliso 'ina oboboma sinabwana 'eguya 'imiyami, 'enega 'iabe taegwausowala leleleya.

30 ^aGosegwao, 'ida 'Inapwana Yesu Keliso 'ana esanega ta Yaluyaluwa Tabuna 'ina obobomega, 'emiya yasidasida waiwai be 'omi ma'egwao Yaubada 'ena tada sidasida, 31 taudi Yesu 'ana toguityasao Yudia 'enaya manudi, be 'enega geya'abo sigiegie to'umaliyegu, be wate toekalesiyao nidi gomagamabesodi Yelusalema 'enaya manudi, be 'aene 'ebwayadaita getei yatautauye manuna sida gwausowala, ta geya'abo sida guiguitoyase, 32 be 'enega 'abo Yaubada 'ina nuwena gete nadigega, 'iabe ma igu gwausowala yawawa 'emiya, be nada tupwana 'emiya yaeyawai'ata.

33 Yaubada ma'emi, tauna nuwasiwalowa 'alena. Eimeni.

Paulo 'ina ona oboboma

16 ¹Yada emataluwemi nuudai Pibe manuna, tauna 'asa Kenikilia 'idi ekalesiya 'enaya 'ilemelemedi, ²ta tuta nina 'abo 'iwawai 'emiya, nuwanuwagu be 'imi anuwaya wada bwauye, 'Inapwana 'ana esanega, manuna 'eda'eda gete nadigega Yaubada 'ina tomotaiyao 'ilobwenedi, be Pibe nina wada leme 'abo 'aina yage 'ediyega 'ikukupu,

^a 15:22-24 Gu 19:21 ^r 15:26 2 Ko 8:1-2, 9:2 ^s 15:29 Lo 1:11 ^t 15:30-31 Kol 4:3;
2 Te 3:1-2

manuna tauna wate nadigega toekalesiyao yaudi 'iobobomedi, ta wate 'abo'agu nadigega 'ilemegu.

3 "Ta wate 'igu oboboma Pilisila be Akuila 'ediya wada simane, taudi lowa ma'egwao Yesu Keliso manuna 'aetoguinuwa, 4 ta wate yawasidi sitagwalena manugu tuta 'ebe esilae 'ediya. 'Enega manudi yalokagutoki sinabwana, ta nigea 'aene taugumo 'igu lokagutoki, ta wate toekalesiyao sena apwesao 'ediyege.

5 "Ta wate 'igu oboboma wada simane taudi toekalesiyao nidi sidelideli egogona Akuila nina 'ina anuwaya 'ediya.

Ta 'igu oboboma wate wasimane gosiyagu Epinito 'enaya, tauna Yesu Keliso 'ana togimi emisa Esia 'ina 'ebe loinao 'enega.

6 Ta wate 'igu oboboma Meli 'enaya, tauna 'ietapewa sinabwana manumi.

7 Igu oboboma wate gosegwao Anidaloniko be Dunia 'ediya, taudi me Yudia lowa ma'egwao deliya 'amiyami, siteluwa nidi ma 'adi 'amayaba Yesu 'ana tosimanao 'ediyege, manuna taudi togimi ekalesiya, ta muliyega 'abo'agu.

8 Ta wate 'igu oboboma gosiya 'ai'ailigu Amipilia 'enaya, tauna 'ida 'Inapwana 'ana toemisa 'ebweu.

9 Ta wate 'igu oboboma Ulibano 'enaya, tauna ma'eda Keliso manuna tapaipaisewa. Ta wate 'igu oboboma gosiyagu Sitakisi 'enaya.

10 Ta wate 'igu oboboma Apeli 'enaya, tauna Keliso 'ana toemisa 'ai'aila. Ta Alisitobulo ma ina bu'unao 'igu oboboma wate 'ediya, 11 be wate Elodiani tauna goma Yudia, ta wate 'Inapwana 'ina bodao taudi Nakiso 'ina anuwaya simiyami.

12 Igu oboboma wate Yesu 'ina toguinuwa taudi Talipina be Taliposa 'ediya. Ta wate gosiyagu Pelisi 'enaya, tauna 'ida 'Inapwana manuna 'ietapewa sinabwana.

13 "Ta wate Lupuso 'enaya, tauna toguinuwa bobo'ana 'Inapwana manuna, be sinana wate 'enaya, tauna 'iobobomegu 'atuwa 'abo'agu natu'ai'ailina.

14 Igu oboboma wate Asinikilito be Pilegoni be Elimi be Pataloba be Elimasi, be toekalesiyao nidi ma'ediyao wate 'ediya.

15 Igu oboboma wate Pilologo be Dulia 'ediya, ta wate tai nina Neliusa ma nuuna 'ediya, be Olimipasi, be Yaubada 'ina tomotaiyao boda nidi ma'ediyao 'ediya. 16 x1 Enega 'ebweuna 'ebweuna gosemiyao egosigosiyana 'ai'ailega wada enimalotuna.

Ta wate toekalesiyao maibo'adi sena yauyauna 'ediyege, 'idi oboboma 'omi toekalesiyao Loma 'enaya 'emiya.

" 16:3-4 Gu 18:2, 26 v 16:5 1 Ko 16:19 w 16:13 Mk 15:21 x 16:16 1 Ko 16:20; 1 Pi 5:14

Paulo 'ina emataluwa 'ana 'ebe losalowa

¹⁷ʸTasigwao, gete 'igu sida waiwai 'emiya be 'aene wada 'ita'ita'i'isimi taudi toweyalao 'ediyege, manuna e'ita nina lowa wa'ewenaya taudi geya nuwadi, 'enega si'awa'awa to'umaliyena, ta wate tomota 'idi emisa sigiegie nenetadi. ¹⁸ʷAbo yaisigedi taudi 'idi guinuwa gete nadigega, taudi nigea 'ida 'Inapwana Keliso manuna sida guinuwa, ta esi taudimo 'idi nuwanuwao tuga siguiguinuwedi, manuna 'idi ona dibidibi 'ediyege tomota taudi nigea pa'alidi sikabokaboedi, ta silisilisi ileidi.

¹⁹ᵃTa 'omi ni'atu tomota maibo'adi simwalatonimi 'aene tetela bobo'ana 'ana toematamatanao, 'enega manumi yagwausowala sinabwana. Ta wate nuwanuwagu be bubuna bobo'adi maibo'adi wada mwalatoi 'ai'ailidi, ta bubuna to'umalidi waguityasedi.

²⁰Ona'ai'aila, Yaubada tauna nuwasiwalowa 'alena, be sawesawenaya Seitani 'ida 'ausepale maniniye 'emiyege. 'Enega 'ida 'Inapwana Yesu Keliso 'ina oboboma 'emiya 'ida miyami.

²¹ᵇGete Timoti ma'iyagu 'ima oboboma 'iweewa, Timoti tauna ma'iyagu 'apaipaisewa, ta wate 'aidi gosemao me Yudia 'ediyege, taudi Lukio be Yesoni be Sosipateli.

²²'Abo'agu Telitiyasi leta gete ya'etoladina Paulo manuna, 'igu oboboma 'emiya 'ida 'Inapwana 'ana esanega. ²³ᶜTa wate tai nina 'ina anuwaya 'amiyami, 'ana esana Geyo, 'ina oboboma 'emiya, anuwa getei toekalesiyao 'idi 'ebe deliegogona. Ta wate Elasito, tauna 'asa gete sinabwana 'ana mani 'ana to'ita'i'ita, be tasidai Kwatasi, site luwa nidi 'idi oboboma 'emiya. ²⁴(-)

²⁵ᵀEnega gete tuga Yaubada tada tupuna, manuna tauna sawesawenaya be 'igiepa'alimi, 'abo'agu 'igu loguguya 'enega, nate Yesu Keliso tetelina 'enega. Tetela gete gimi tutaya kwaikwaiyina, ²⁶ta esi gete tuga ni'atu 'igieapwesena 'edaya palopitao 'idi 'etoladiyao 'ediyege, ta wate Yaubada miyamiya atayana 'iloina be 'aene sena maibo'ana tomotediyao tetela gete sida mwalatoni, be 'enega sida emisa be sida muliye.

²⁷ᵉYaubada tauna tebweuna Tosinasinapu 'ai'aila, 'enega Yesu Keliso 'ana esanega tada tupuna, tuta maibo'ana 'ediya. Eimeni.

'Abo'agu Paulo.

ʸ 16:17 Ta 3:9-10 ʷ 16:18 Pi 3:19; 2 Pi 2:3 ᵃ 16:19 Lo 1:8 ᵇ 16:21 Gu 16:1-2 ᶜ 16:23 1 Ko 1:14 ᵀ 16:25-26 Kol 1:25-26 ᵉ 16:27 1 Ti 1:17